

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

P9_TA(2020)0285

Miškų naikinimas

2020 m. spalio 22 d. Europos Parlamento rezoliucija su rekomendacijomis Komisijai dėl ES teisinės sistemos, skirtos ES sukeliama pasauliniam miškų naikinimui sustabdyti ir pradėti juos atkurti (2020/2006(INL))

(2021/C 404/11)

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 225 straipsnį,
- atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 192 straipsnio 1 dalį,
- atsižvelgdamas į 2003 m. gegužės 21 d. Komisijos komunikatą „Miškų teisės aktų vykdymas, miškų valdymas ir prekyba mediena (FLEGT). Europos Sąjungos veiksmų plano pasiūlymas“ (COM(2003)0251),
- atsižvelgdamas į 2010 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 995/2010, kuriuo nustatomos veiklos vykdytojų, pateikiančių rinkai medieną ir medienos produktus, pareigos (ES medienos reglamentas) ⁽¹⁾,
- atsižvelgdamas į 2020 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2020/852 dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo ⁽²⁾,
- atsižvelgdamas į 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1905/2006, nustatantį vystomojo bendradarbiavimo finansinę priemonę ⁽³⁾,
- atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslus (DVT), visų pirma 12 tikslą, susijusį su atsakingu vartojimu ir gamyba, ir 15 tikslą – saugoti, atkurti ir skatinti darnų sausumos ekosistemų naudojimą, darniai valdyti miškus, kovoti su dykumėjimu, sustabdyti žemės būklės blogėjimą ir pakeisti šį procesą priešinga kryptimi bei sustabdyti biologinės įvairovės praradimą,
- atsižvelgdamas į 21-ojoje Jungtinių Tautų bendrojoje klimato kaitos konvencijos šalių konferencijoje (COP 21) pasiektą Paryžiaus susitarimą,
- atsižvelgdamas į Komisijos Teisingumo ir vartotojų reikalų generalinio direktorato užsakytą tyrimą dėl išsamių patikrinimų reikalavimų tiekimo grandinėje (2020 m.),
- atsižvelgdamas į 2020 m. rugsėjo mėn. Europos Parlamento tyrimų tarnybos (EPRS) tyrimą „An EU legal framework to halt and reverse EU-driven global deforestation – European added value assessment“ („ES teisinės sistemos, skirtos ES sukeliama pasauliniam miškų naikinimui sustabdyti ir pradėti juos atkurti, Europos pridėtinės vertės vertinimas“) ⁽⁴⁾,
- atsižvelgdamas į Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių 2019 m. gruodžio 16 d. išvada dėl komunikato „ES veiksmų, kuriais siekiama apsaugoti ir atkurti pasaulio miškus, stiprinimas“,
- atsižvelgdamas į 2015 m. gruodžio 7 d. Amsterdamo deklaraciją „Siekiant pašalinti miškų naikinimą iš žemės ūkio prekių grandinių su Europos šalimis“,
- atsižvelgdamas į JT dėl miškų naikinimo ir alinimo susidarančių išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo programos (REDD+) mechanizmą,

⁽¹⁾ OL L 295, 2010 11 12, p. 23.

⁽²⁾ OL L 198, 2020 6 22, p. 13.

⁽³⁾ OL L 378, 2006 12 27, p. 41.

⁽⁴⁾ EPRS, „An EU legal framework to halt and reverse EU-driven global deforestation – European added value assessment“, PE 654.174, 2020 m. rugsėjo mėn.

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

- atsižvelgdamas į 2017–2030 m. JT strateginį miškų planą (angl. UNSPF), kuriame nustatyti šeši visuotiniai tikslai miškų srityje ir 26 susiję tikslai, kuriuos reikia pasiekti iki 2030 m.,
- atsižvelgdamas į 1994 m. birželio 17 d. priimtą JT konvenciją dėl kovos su dykumėjimu,
- atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų vystymosi programos (UNDP) sukurtas nacionalines tvarių prekių platformas,
- atsižvelgdamas į 1966 m. Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą,
- atsižvelgdamas į 1966 m. Tarptautinį ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paktą,
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos Pagrindinių teisių chartiją⁽⁵⁾,
- atsižvelgdamas į 1969 m. Amerikos žmogaus teisių konvenciją,
- atsižvelgdamas į 1987 m. Afrikos žmogaus ir tautų teisių chartiją,
- atsižvelgdamas į 1989 m. Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) konvenciją Nr. 169 dėl čiabuvių ir gentimis gyvenančių tautų,
- atsižvelgdamas į 2007 m. JT deklaraciją dėl čiabuvių tautų teisių,
- atsižvelgdamas į EBPO / FAO gaires dėl atsakingų žemės ūkio tiekimo grandinių,
- atsižvelgdamas į FAO pranešimą „Pasaulio miškų padėtis 2020 m.“ (angl. „The State of the World’s Forests 2020“),
- atsižvelgdamas į 2018 m. FAO publikaciją apie pasaulio miškų būklę. Žingsniai darnaus vystymosi link siekiant apsaugoti miškus, FAO (2018 m.),
- atsižvelgdamas į 2015 m. FAO pasaulio miškų išteklių vertinimą. 2015 m. FRA duomenų registras,
- atsižvelgdamas į 1973 m. Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvenciją (angl. CITES),
- atsižvelgdamas į 1992 m. Biologinės įvairovės konvenciją, jos 2000 m. Kartachenos biosaugos protokolą ir 2010 m. Nagojos protokolą dėl galimybės naudotis genetiniais ištekliais ir sąžiningo bei teisingo naudos, gaunamos juos naudojant, pasidalijimo,
- atsižvelgdamas į 2019 m. gegužės 6 d. Jungtinių Tautų Tarpvyriausybės mokslinės politinės biologinės įvairovės ir ekosisteminių paslaugų platformos parengtą 2019 m. visuotinio biologinės įvairovės ir ekosisteminių paslaugų vertinimo ataskaitą,
- atsižvelgdamas į 2006 m. JT atsakingo investavimo principus,
- atsižvelgdamas į 2011 m. Jungtinių Tautų žmogaus teisių tarybos patvirtintus verslo ir žmogaus teisių pagrindinius principus ir 2011 m. atnaujintas Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) rekomendacijas daugiašalėms įmonėms,
- atsižvelgdamas į 2019 m. rugpjūčio 8 d. Jungtinių Tautų Tarpvyriausybės klimato kaitos komisijos specialiąją ataskaitą dėl klimato kaitos ir žemės,
- atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuro (UNODC) Visuotinę kovos su nusikaltimais laukinei gamtai ir miškams programą,

⁽⁵⁾ OL C 364, 2000 12 18, p. 1.

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

- atsižvelgdamas į 1998 m. birželio 25 d. Orhuse priimtą Jungtinių Tautų Europos ekonominės komisijos Konvenciją dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais,
- atsižvelgdamas į savo 2010 m. birželio 17 d. rezoliuciją dėl žmogaus teisių gynėjams palankių ES politikos priemonių ⁽⁶⁾,
- atsižvelgdamas į savo 2016 m. spalio 25 d. rezoliuciją dėl bendrovių atsakomybės už rimtus žmogaus teisių pažeidimus trečiojoje šalyse ⁽⁷⁾,
- atsižvelgdamas į savo 2017 m. balandžio 4 d. rezoliuciją dėl alyvpalmių aliejaus ir atogrąžų miškų naikinimo ⁽⁸⁾,
- atsižvelgdamas į 2017 m. rugsėjo 12 d. rezoliuciją dėl tarptautinės prekybos ir ES prekybos politikos poveikio pasaulinėms vertės grandinėms ⁽⁹⁾,
- atsižvelgdamas į savo 2018 m. liepos 3 d. rezoliuciją dėl pasaulyje vykdomų čiabuvių tautų teisių pažeidimų, įskaitant žemės grobimą ⁽¹⁰⁾,
- atsižvelgdamas į savo 2018 m. rugsėjo 11 d. rezoliuciją „Skaidrus ir atsakingas gamtos išteklių valdymas besivystančiose šalyse. Miškai“ ⁽¹¹⁾,
- atsižvelgdamas į savo 2020 m. sausio 15 d. rezoliuciją dėl Europos žaliojo kurso ⁽¹²⁾,
- atsižvelgdamas į savo 2020 m. sausio 16 d. rezoliuciją dėl 15-osios Biologinės įvairovės konvencijos šalių konferencijos (COP 15) ⁽¹³⁾,
- atsižvelgdamas į savo 2020 m. rugsėjo 16 d. rezoliuciją dėl ES veiksmų, kuriais siekiama apsaugoti ir atkurti pasaulio miškus, stiprinimo ⁽¹⁴⁾,
- atsižvelgdamas į 2019 m. kovo 21 d. priimtą „Įsipareigojimą miškams“ (angl. „Forest pledge“), kuriuo daugelis Europos Parlamento narių pažadėjo visame pasaulyje skatinti miškų apsaugos ir atkūrimo politikos kryptis ir pripažinti bei užtikrinti miškuose gyvenančių žmonių teritorijas ir jų teises,
- atsižvelgdamas į 2018 m. birželio 28 d. Tarybos išvadas dėl miškų teisės aktų vykdymo, miškų valdymo ir prekybos mediena,
- atsižvelgdamas į 2019 m. liepos 23 d. Komisijos komunikatą „ES veiksmų, kuriais siekiama apsaugoti ir atkurti pasaulio miškus, stiprinimas“ (COM(2019)0352),
- atsižvelgdamas į 2018 m. sausio mėn. Komisijos atliktą ES veiksmų, kuriais siekiama kovoti su miškų naikinimu, stiprinimo galimybių studiją,
- atsižvelgdamas į 2019 m. gruodžio 11 d. Komisijos komunikatą dėl Europos žaliojo kurso (COM(2019)0640),
- atsižvelgdamas į 2020 m. gegužės 20 d. Komisijos komunikatą „2030 m. ES biologinės įvairovės strategija. Gamtos grąžinimas į savo gyvenimą“ (COM(2020)0380),
- atsižvelgdamas į 2020 m. gegužės 20 d. Komisijos komunikatą „Sąžininga, sveika ir aplinkai palanki maisto sistema pagal strategiją „Nuo ūkio iki stalo“ (COM(2020)0381),

⁽⁶⁾ Priimti tekstai, P7_TA(2010)0226.

⁽⁷⁾ Priimti tekstai, P8_TA(2016)0405.

⁽⁸⁾ Priimti tekstai, P8_TA(2017)0098.

⁽⁹⁾ Priimti tekstai, P8_TA(2017)0330.

⁽¹⁰⁾ Priimti tekstai, P8_TA(2018)0279.

⁽¹¹⁾ Priimti tekstai, P8_TA(2018)0333.

⁽¹²⁾ Priimti tekstai, P9_TA(2020)0005.

⁽¹³⁾ Priimti tekstai, P9_TA(2020)0015.

⁽¹⁴⁾ Priimti tekstai, P9_TA(2020)0212.

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

- atsižvelgdamas į 2018 m. balandžio mėn. pilietinės visuomenės atstovų pareiškimą dėl ES vaidmens apsaugant miškus ir teises,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 47 ir 54 straipsnius,
 - atsižvelgdamas į Tarptautinės prekybos komiteto, Vystymosi komiteto, Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komiteto ir Žemės ūkio ir kaimo plėtros komiteto nuomones,
 - atsižvelgdamas į Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komiteto pranešimą (A9-0179/2020),
- A. kadangi biologiniu požiūriu įvairūs miškai, kurie yra natūralūs anglies dioksido absorbentai, yra būtini kovojant su klimato kaita, laikantis Paryžiaus susitarimo tikslų užtikrinti, kad vidutinės pasaulio temperatūros kilimas būtų gerokai mažesnis nei 2 °C, palyginti su ikipramoninio laikotarpio lygiu, ir toliau dėti pastangas, kad temperatūros kilimas neviršytų 1,5 °C, palyginti su ikipramoninio laikotarpio lygiu, ir kad, remiantis naujausiomis mokslinėmis rekomendacijomis, sumažinus temperatūros kilimą iki 1,5 laipsnio būtų gerokai sumažinta žala žmonėms ir natūralioms ekosistemoms, palyginti su 2 laipsnių scenarijumi⁽¹⁵⁾, taip pat siekiant prisitaikyti prie klimato kaitos ir išsaugoti biologinę įvairovę; kadangi ne tik iškirsti miškų plotai, bet ir vykdam žmonių veiklą nuniokoti miškai gali tapti anglies dioksido šaltiniu;
- B. kadangi miškuose gyvena 80 proc. Žemės biologinės įvairovės rūšių ir jie užima 30 proc. jos ploto⁽¹⁶⁾; kadangi tam tikrose didžiausią gyvybės įvairovę, trapumu ir gausa pasižyminčiose planetos vietovėse miškai užtikrina gyvybiškai svarbią ekologinę infrastruktūrą; kadangi miškų naikinimas kelia didžiausią pavojų 85 proc. rūšių, kurioms gresia išnykimas arba kurios yra nykstančios, ir kadangi nuo 1970 iki 2012 m. dėl miškų naikinimo pasaulyje išnyko net 58 proc. stuburinių gyvūnų⁽¹⁷⁾;
- C. kadangi miškai yra pragyvenimo ir pajamų šaltinis maždaug 25 proc. pasaulio gyventojų⁽¹⁸⁾ ir jų naikinimas turi skaudžių pasekmių pažeidžiamiausių žmonių, įskaitant nuo miškų ekosistemų labai priklausančius čiabuvių, pragyvenimo šaltiniams;
- D. kadangi dėl žemės paskirties keitimo, kuris dažniausiai susijęs su miškų naikinimu, išmetamieji teršalai sudaro apytiksliai 12 proc. visame pasaulyje išmetamo ŠESD kiekio ir tai yra antra pagal dydį klimato kaitos priežastis po anglies, naftos ir dujų deginimo⁽¹⁹⁾;
- E. kadangi pirmykščiai miškai ypač nukentėjo nuo miškų naikinimo; kadangi pirmykščiuose miškuose yra labai didelės anglies sankaupos ir jiems būdinga didelė biologinė įvairovė ir išskirtinės ekologinės savybės, ir todėl jų negali pakeisti naujai pasodinti miškai; kadangi miško įveisimas, atliekamas su vietos ekosistemų apsauga ir stiprinimu suderinamu būdu, gali atlikti svarbų vaidmenį kovojant su klimato kaita;
- F. kadangi siekiant padėti įveikti biologinės įvairovės nykimo ir klimato krizes, labai svarbu, kad miškai būtų apsaugoti ir atkurti, kad būtų kuo labiau padidinti jų pajėgumai saugoti anglį ir apsaugoti biologinę įvairovę; kadangi tai duoda įvairios naudos, nes sudaromos palankios sąlygos esamų miškų augimui iki didžiausio jų anglies dioksido saugojimo potencialo, kartu atkuriant anksčiau nualintas ekosistemas ir sudarant sąlygas organinėms medžiagoms suirti, taip pat apsaugant biologinę įvairovę bei dirvožemį, orą, žemę ir vandenį;

⁽¹⁵⁾ IPCC specialioji ataskaita apie pasaulio klimato atšilimo 1,5 °C, palyginti su ikipramoninio laikotarpio lygiu, padarinius ir atitinkamus visuotinius išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) šaltinius, stiprinant pasaulinį atsaką į klimato kaitos grėsmę, darnų vystymąsi ir pastangas panaikinti skurdą.

⁽¹⁶⁾ Komunikatas „ES veiksmų, kuriais siekiama apsaugoti ir atkurti pasaulio miškus, stiprinimas“, Europos Komisija, 2019 m.

⁽¹⁷⁾ „Gyvoji planeta 2016 m.“ (angl. „Living planet 2016“), Pasaulio gamtos fondas, Londono zoologų bendruomenė, Stokholmo atsparumo centras.

⁽¹⁸⁾ Komunikatas „ES veiksmų, kuriais siekiama apsaugoti ir atkurti pasaulio miškus, stiprinimas“, Europos Komisija, 2019 m.

⁽¹⁹⁾ Smith P et al. (2014) Agriculture, Forestry and Other Land Use (AFOLU). In: Climate Change 2014: Mitigation of Climate Change. Contribution of Working Group III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [Edenhofer O et al (eds.)]. Cambridge University Press, Cambridge, UK and New York, NY, USA.

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

- G. kadangi visame pasaulyje didėja visuomenės spaudimas vykdyti negamybines miško funkcijas, dėl ko dažnai akivaizdžiai yra nesutariama, atsižvelgiant į blogėjančią miškų būklę;
- H. kadangi miškai teikia svarbias ekosistemines paslaugas visuomenei, pvz., švaraus oro, vandens srauto reguliavimo, anglies dioksido kiekio mažinimo, apsaugos nuo vandens ir vėjo erozijos, gyvūnų ir augalų buveinių, nualintos žemės atkūrimo, atsparumo klimato kaitai; vien apskaičiuota natūralaus vandens srautų reguliavimo miškuose vertė siekia nuo 1 360 iki 5 235 JAV dolerių (2007 m. apskaičiuota vertė) ⁽²⁰⁾ už hektarą per metus, ir šiai „gamtinei paslaugai“ didelį poveikį turi miškų naikinimas; nors miškų ir biologinės įvairovės esminė vertė taip pat viršija naudą žmonėms, įkaitant anglies sancaupą, kurių negalime įvertinti pinigais ar kiekybiškai įvertinti;
- I. kadangi daugeliui žmonių ir tautų miškai turi kultūrinę, socialinę ir dvasinę vertę;
- J. kadangi, nors Sąjungos miškų plotai pastaraisiais dešimtmečiais padidėjo, per pastaruosius 18 metų visame pasaulyje nyksta vis daugiau medžiais apaugusių plotų, o vien 2019 m. sunaikinta 3,8 mln. hektarų pirmųjų atogrąžų miškų ⁽²¹⁾;
- K. kadangi pasaulio miškų naikinimas, nykimas ir pertvarkymas didina grėsmę čiabuvių tautoms ir vietos bendruomenėms, kurios, reaguodamos į pastangas apsaugoti savo miškus, žemę ir aplinką, susiduria su žmogaus teisių pažeidimais, išpuoliais ir žudymais, ir 2018 m. kiekvieną savaitę buvo nužudyta vidutiniškai daugiau kaip po tris žemės ir aplinkos gynėjus, o per pastarąjį dešimtmetį vien tik Amazonės regione per išteklių ir žemės naudojimo konfliktus žuvo daugiau kaip 300 žmonių ⁽²²⁾;
- L. kadangi klimato kaita, biologinės įvairovės nykimas visame pasaulyje, taip pat natūralių ekosistemų, įskaitant miškus, naikinimas ir keitimas daro didelį poveikį laukinės gamtos buveinėms ir lemia glaudesnę laukinių gyvūnų, žmonių ir naminių gyvūnų kontaktą, dėl kurio didėja laukinėje gamtoje prasidėjusių naujų epidemijų ir pandemijų protrūkių grėsmė; kadangi Maisto ir žemės ūkio organizacija (FAO) patvirtina, kad naujų infekcinių ligų plitimas sutampa su vis sparčiau atogrąžų miškų naikinimu, visų pirma dėl alyvpalmių ir sojų auginimo ⁽²³⁾; kadangi daugiau kaip du trečdaliai naujų užkrečiamųjų ligų perduodamos gyvūnų – daugiausia laukinių gyvūnų; kadangi, norint padidinti mūsų atsparumą ir ateityje neleisti atsirasti bei plisti ligoms, be galo svarbu saugoti ir atkurti biologinę įvairovę ir gerai veikiančias ekosistemas;
- M. kadangi vanduo yra brangus išteklius; kadangi nesant vandens išteklių apsaugos teisinės sistemos arba netinkamai ją įgyvendinant neįmanoma kontroliuoti šių išteklių naudojimo ir atsiranda pernelyg didelės vandens gavybos, taršos ir vandens užgrobimo galimybė; kadangi tai kenkia ekosistemų veikimui ir vietos bendruomenėms; kadangi susidurta su vandens užgrobimo atvejais jį panaudojant miškams ir ekologinėms sistemoms pavojų keliančių žaliavų gamybai ⁽²⁴⁾;
- N. kadangi tvarus miškų išteklių ir atsinaujinančiųjų žaliavų valdymas, taip pat miško žemės naudojimas tokiu būdu ir tokiu mastu, kad būtų palaikoma jų biologinė įvairovė, gebėjimas atsikurti, gyvybingumas ir jų pajėgumas dabar ir ateityje atlikti svarbias ekologines, ekonomines ir socialines funkcijas vietos, nacionaliniu ir pasauliniu lygmenimis ir kad nebūtų daroma žala kitoms ekosistemoms, yra svarbus bendros politikos siekiant sustabdyti miškų naikinimą tiek Sąjungos, tiek pasauliniu lygmenimis elementas;

⁽²⁰⁾ Cook, NASA Goddard Institute for Space Studies, 2005.

⁽²¹⁾ We Lost a Football Pitch of Primary Rainforest Every 6 Seconds in 2019 (2019 m. kas šešias sekundes prarasdavome futbolo stadiono dydžio pirmųjų atogrąžų miškų), World Resources Institute, online, 2020 m. birželio 2 d.

⁽²²⁾ Rainforest Mafias: How Violence and Impunity Fuel Deforestation in Brazil's Amazon (Atogrąžų miškų mafija: kaip smurtas ir nebaudžiamumas skatina miškų nykimą Brazilijos Amazonės regione), Human Rights Watch, online, 2019 m. rugšėjo 17 d..

⁽²³⁾ Bruce A. Wilcox ir Brett Ellis, Infekcinių ligų ekologijos centras, Azijos ir Ramiojo vandenyno atogrąžų medicinos ir infekcinių ligų institutas, Havajai, Manoa, JAV, 2006 m.

⁽²⁴⁾ Kaip pranešta, pvz., Aplinkosaugos teisingumo atlase (angl. „Environmental Justice Atlas“): <https://ejatlas.org/conflict/water-grabbing-and-agribusiness-in-the-south-coast-of-guatemala> – Gvatemalos atveju (cukranendrės, alyvpalmių aliejus ir bananai).

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

O. kadangi apskaičiuota, kad vartojimas Sąjungoje bent 10 proc. prisideda prie pasaulinio miškų naikinimo;

P. kadangi svarbu skatinti tvarią mitybą didinant vartotojų informuotumą apie vartojimo įpročių poveikį ir teikiant informaciją apie mitybą, kuri yra naudingesnė žmonių sveikatai ir kurios aplinkosauginis pėdsakas yra mažesnis;

Bendrosios pastabos

1. pabrėžia, kad pasaulyje apie 80 proc. miškų sunaikinama plečiant žemės ūkio paskirties žemės plotus⁽²⁵⁾; atsižvelgdamas į tai pabrėžia, kad 2019 m. liepos mėn. Komisijos komunikate „ES veiksmų, kuriais siekiama apsaugoti ir atkurti pasaulio miškus, stiprinimas“ pripažįstama, kad tokių produktų kaip alyvpalmių aliejus, mėsa, sojos, kakava, kukurūzai, mediena, kaučiukas, įskaitant perdirbtus produktus ir susijusias paslaugas, paklausa Sąjungoje labai prisideda prie miškų ir ekosistemų naikinimo ir su tuo susijusių žmogaus teisių pažeidimų visame pasaulyje ir kad dėl bendro galutinio šių produktų suvartojimo ES poveikio sunaikinama apie 10 proc. visų pasaulio miškų⁽²⁶⁾; be to, pažymi, kad dėl ES suvartojamų kitų prekių, pvz., medvilnės, kavos, cukranendrių, rapsų ir žmogaus auginamų krevečių, taip pat prisidedama prie pasaulinio miškų naikinimo;

2. pažymi, kad pasaulio miškų išsaugojimas ir miškų alinimo prevencija yra vieni iš didžiausių su tvarumu susijusių mūsų laikų uždavinių, be kurių neįmanoma pasiekti Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m., Paryžiaus susitarimo ir žaliojo kurso tikslų; pabrėžia, kad vykdant dabartinę politiką neįmanoma užtikrinti tvaraus miškų ir ekosistemų naudojimo daugelyje pasaulio vietų;

3. labai susirūpinęs pažymi, kad 2014–2018 m. laikotarpiu 43 proc. išaugo medžiais apaugusių plotų praradimas ir vidutiniškai per metus buvo prarandamas 26,1 mln. hektarų plotas, palyginti su 2002–2013 m. prarastais 18,3 mln. hektarų per metus; yra ypač susirūpinęs dėl pirminių miškų nykimo, nes per paskutinius trejus metus, kuriais pateikti duomenys (2016, 2017 ir 2018 m.), buvo užregistruoti aukščiausi šio amžiaus miškų naikinimo rodikliai, o vien tik Brazilijos Amazonės regione 2019 m. birželio mėn. miškų naikinimo lygis buvo 88 proc. didesnis, palyginti su 2018 m. birželio mėn.; pabrėžia, kad natūralių miškų naikinimas ir nykimas vyksta ne tik atogrąžų teritorijose, bet ir visame pasaulyje, taip pat Sąjungoje ir tiesioginės kaimynystės šalyse;

4. apgailestauja, kad pasaulio miškų plotas šiuo metu sudaro tik 68 proc. nustatyto ikipramoninio laikotarpio lygio, kad 1990–2015 m. dėl žemės kasybos ir medienos gamybos miškų plotas sumažėjo 290 mln. hektarų, o nepaliestų miškų plotas (didesni kaip 500 km² plotai, kuriuose palydovai neaptiko jokio žmogaus daromo spaudimo) 2000–2013 m. sumažėjo 7 proc.⁽²⁷⁾;

5. taip pat pažymi, kad buveinių keitimas ir naikinimas, kišimasis į natūralius miško plotus turi rimtų pasekmių žmonių ir gyvūnų sveikatai visame pasaulyje ir daro poveikį biologinei įvairovei – visų pirma padidėjo zoonozijų skaičius (per pastaruosius 30 metų jos sukėlė 50 pandemijų, paskutinį kartą – COVID-19 pandemiją);

6. susirūpinęs pažymi, kad po drastiško COVID-19 pandemijos protrūkio moksliniai tyrimai ir toliau patvirtina nerimą keliantį zoonozijų ir miškų naikinimo, klimato kaitos ir biologinės įvairovės nykimo ryšį;

7. pažymi, kad pirmųkščių miškų negalima pakeisti, o jų praradimo negalima kompensuoti jokia nauju požiūriu į miškus; pažymi, kad sustabdžius miškų naikinimą ir nykimą ir kartu užtikrinus esamų miškų apsaugą, tvarų atkūrimą, miško įveisimą ir miško atsodinimą tokiu būdu, kad būtų kuo labiau padidinti jų anglies dioksido saugojimo ir biologinės įvairovės apsaugos pajėgumai, galima užtikrinti pragyvenimo šaltinius, padidinti vietos bendruomenių pajamas ir suteikti

⁽²⁵⁾ FAO. 2016. State of the World's Forests 2016. Forests and agriculture: land-use challenges and opportunities. Rome. <http://www.fao.org/3/a-i5588e.pdf>

⁽²⁶⁾ 2013 m. Europos Komisijos galutinė ataskaita „ES vartojimo poveikis miškų naikinimui. Išami ES vartojimo poveikio miškų naikinimui analizė“, kurią finansavo Europos Komisija ir atliko VITO, IIASA, HIVA ir IUCN NL.

⁽²⁷⁾ 2019 m. IPBES ataskaita.

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

ekonominio vystymosi galimybių; todėl pabrėžia, kad svarbu skatinti agroekologiją ir tvarią žemės ūkio gamybą pasauliniu, nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis, užkirsti kelią netvaraus žemės naudojimo ir valdymo praktikai, kovoti su natūraliais trikdžiais ir švelninti klimato kaitą;

8. pabrėžia, kad dideli miškais apaugę žemės plotai padeda užkirsti kelią žemyninių regionų dykumėjimui; siūlo užtikrinti, kad įgyvendinant vystymosi ir prekybos politikos kryptis būtų daug dėmesio skiriama miškų, kurie taip pat yra drėgmės šaltinis, apsaugai; pabrėžia, kad, pvz., 40 proc. bendro kritulių kiekio Etiopijos aukštumose, kurios yra pagrindinis Nilo šaltinis, sudaro Kongo baseino miškuose besikaupianti drėgmė ir kad sustabdyti miškų naikinimą šiame regione taip pat svarbu sprendžiant pabėgėlių dėl klimato kaitos problemą;

9. pabrėžia, kad miškų naikinimą skatinantys veiksniai yra susiję ne tik su miškų sektoriumi, bet ir su įvairiais kitais klausimais, pvz., naudojimusi žeme, silpna valdžia ir teisėsauga, čiabuvių teisių apsauga, klimato kaita, demokratija, žmogaus teisėmis ir politinėmis laisvėmis, prekių vartojimo lygiu, didele priklausomybe nuo pašarų importo, žemės ūkio politika, taip pat viešosios politikos, kuria būtų skatinama tvariai ir teisėtai gaminti prekes, stoka; primena, kad čiabuvių tautų moterys ir moterys ūkininkės atlieka itin svarbų vaidmenį apsaugant miškų ekosistemas; ragina Komisiją dėti daugiau pastangų, kad miškų naikinimo problema būtų sprendžiama holistiškai, taikant nuoseklią ir teisiškai privalomą politikos sistemą ir kartu užtikrinant ekosistemų išsaugojimą; mano, kad lyčių lygybė miškininkystės mokymo programų srityje yra itin svarbus tvarios miškotvarkos aspektas, kuris turėtų atsispindėti Sąjungos politikoje;

10. pažymi, kad daugelyje šalių miškų naikinimas susijęs su tinkamos politikos (pvz., žemės naudojimo planavimo) trūkumu, neaiškiais nuosavybės santykiais ir kitomis teisėmis į žemę, prastu valdymu ir teisės aktų vykdymo užtikrinimu, neteisėta veikla ir nepakankamomis investicijomis į tvarią miškotvarką;

11. pažymi, kad nuo 2015 m. gruodžio mėn. Europos Parlamentas priėmė 40 priedaravimų dėl genetiškai modifikuoto maisto ir pašarų importo, iš kurių 11 – dėl genetiškai modifikuotų sojų importo; primena, kad viena iš priedaravimo tokiam importui priešasčių buvo miškų naikinimas, susijęs su žemės dirbimu tokiose šalyse kaip Brazilija ir Argentina, kur sojos yra beveik išimtinai genetiškai modifikuotos ir auginamos naudojant pesticidus; pažymi, kad neseniai Sąjungos tyrėjų atliktame tarpusavio vertinimu pagrįstame moksliniame tyrime nustatyta, kad Sąjunga turi didžiausią anglies pėdsaką pasaulyje dėl sojų importo iš Brazilijos, kuris yra 13,8 proc. didesnis nei importas į didžiausią sojų importuotoją Kiniją; pažymi, kad šis didelis Sąjungos anglies pėdsakas susidaro dėl išmetamųjų teršalų, susijusių su vartojimo poveikiu miškų naikinimui, dalies⁽²⁸⁾; be to, pažymi, kad, Komisijos teigimu, Sąjungoje sojos istoriškai labiausiai prisidėjo prie pasaulinio miškų naikinimo ir su tuo susijusio išmetamųjų teršalų kiekio, nes jos sudaro beveik pusę viso Sąjungos importo, dėl kurio naikinami miškai⁽²⁹⁾;

12. atkreipia dėmesį į tai, kad genetiškai modifikuotų organizmų (GMO) auginimas yra pagrindinė miškų naikinimo priežastis, visų pirma Brazilijoje ir Argentinoje, ir mano, kad reikėtų nutraukti GMO importą į ES; primena, kad mėsos suvartojimu, netgi Europos Sąjungoje, prisidedama prie miškų naikinimo už Sąjungos ribų, nes didėja pigių, GMO turinčių gyvūnų pašarų poreikis, visų pirma genetiškai modifikuotų sojų importas;

13. pažymi, kad ganyklų ir žemės ūkio paskirties žemės, iš pradžių naudojamos maisto ir pašarų gamybai, pavertimas biomasės kuro gamybai skirta žeme (netiesioginis žemės naudojimo keitimas) taip pat gali neigiamai paveikti miškus;

⁽²⁸⁾ Escobar, N., Tizado, E.J., zu Ermgassen, E.K., Löfgren, P., Börner, J., & Godar, J. (2020). „Spatially-explicit footprints of agricultural commodities: Mapping carbon emissions embodied in Brazil's soy exports“. *Global Environmental Change*, 62, 102067 <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959378019308623>.

⁽²⁹⁾ 2013 m. Komisijos techninė ataskaita Nr. 063 „ES vartojimo poveikis miškų naikinimui. Išsami ES vartojimo poveikio miškų naikinimui analizė“ (angl. *The impact of EU consumption on deforestation: Comprehensive analysis of the impact of EU consumption on deforestation*), kurią finansavo Europos Komisijos Aplinkos GD ir atliko VITO, IIASA, HIVA ir IUCN NL, <http://ec.europa.eu/environment/forests/pdf/1.%20Report%20analysis%20of%20impact.pdf>, p. 23–24.

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

Savanoriškas trečiųjų subjektų sertifikavimas ir ženklavimas

14. palankiai vertina tai, kad įmonės vis geriau suvokia pasaulinio miškų naikinimo ir alinimo bei ekosistemų naikinimo problemą, įmonių veiksmų ir atitinkamų įsipareigojimų poreikį, taip pat tai, kad vis dažniau raginama nustatyti skaidrius, nuoseklius, vienodus, racionalius ir vykdytinus reikalavimus, užtikrinant tiekimo grandinių tvarumą, įskaitant mažesnę miškams pavojų keliančių žaliavų paklausą; pažymi, kad kai kurie veiklos vykdytojai pritarė 2014 m. Niujorko deklaracijai dėl miškų ir ėmėsi veiksmų miškų naikinimo problemai spręsti, tačiau, deja, jiems dažnai trūksta užmojo, jie apima tik tam tikras tiekimo grandinės dalis ir nėra skirti kovai su daugybe tarpusavyje susijusių miškų naikinimo veiksmų⁽³⁰⁾, todėl jie neatitinka savo teiginių dėl tvarumo ir nevykdo paskelbtų įsipareigojimų; atsižvelgdamas į tai pabrėžia, kad įmonių savanoriški kovos su miškų naikinimu įsipareigojimai dar nėra pakankami siekiant sustabdyti pasaulinį miškų naikinimą;

15. atkreipia dėmesį į tai, kad trečiųjų subjektų sertifikavimo sistemos atliko svarbų vaidmenį suburiant įmones ir pilietinę visuomenę siekiant plėtoti bendrą miškų naikinimo problemos supratimą; vis dėlto pažymi, kad, nors savanoriškos trečiųjų subjektų sertifikavimo sistemos padėjo plėtoti gerą praktiką, šių sistemų nepakanka norint sustabdyti pasaulinį miškų naikinimą ir ekosistemų alinimą bei pakeisti šių procesų kryptį, todėl tokios sistemos turėtų tik papildyti privalomas priemones; pažymi, kad savanoriškas trečiųjų subjektų sertifikavimas gali būti pagalbinė priemonė vertinant ir švelninant miškų naikinimo riziką, kai jis suplanuotas ir visapusiškai įgyvendinamas atsižvelgiant į aiškiai apibrėžtus, išmatuojamus ir plataus užmojo tvarumo kriterijus, kuriais jis grindžiamas, sertifikavimo ir akreditavimo proceso patikimumą, nepriklausomą stebėseną ir atitikties mechanizmus, tiekimo grandinės stebėsenos galimybes, patikimus pirminių ir kitų natūralių miškų apsaugos ir tvarios miškotvarkos skatinimo reikalavimus;

16. pažymi, kad, norint veiksmingai užkirsti kelią miškams ir ekosistemoms pavojų keliančių žaliavų ir produktų patekimui į Sąjungos vidaus rinką, trečiųjų subjektų atliekamo sertifikavimo ir ženklavimo nepakanka; todėl pabrėžia, kad trečiųjų subjektų sertifikavimas gali tik papildyti veiklos vykdytojams privalomus kruopštus išsames patikrinimo procesus, kuriais taip pat užtikrinama veiklos vykdytojų atsakomybė už jų socialinį ir ekologinį poveikį pagal SESV 191 straipsnyje įtvirtintą principą „teršėjas moka“, tačiau negali tų procesų pakeisti;

17. yra susirūpinęs dėl to, kad dėl daugybės galiojančių sertifikavimo ir ženklavimo sistemų vartotojams kyla painiava, o tai trukdo jiems priimti pakankamai informacija pagrįstus sprendimus; šiuo atžvilgiu pabrėžia, kad turėtų būti apsvaistyta galimybė suderinti prievolę teikti informaciją;

18. pabrėžia, kad tik nuo vartotojo pasirinkimo priklausanti politikos priemonė nepagrįstai perkelia atsakomybę už su miškų naikinimu nesusijusių produktų pirkimą vartotojui, o šių priemonių veiksmingumas nepakankamas tvaresnei gamybai skatinti; mano, kad vartotojų informavimas apie su miškų naikinimu nesusijusius produktus gali būti veiksminga priemonė, kuria papildoma išsames patikrinimo teisinė sistema ir sprendžiami su paklausa susiję šios problemos klausimai; primygtinai ragina Komisiją rengiant visapusišką veiksmų ir iniciatyvų rinkinį, kuriuo siekiama užtikrinti, kad tiekimo grandinės neturėtų įtakos miškų naikinimui, labiau integruoti aspektus, susijusius su kova su miškų naikinimu, į tokias priemones kaip ES ekologinis ženklas, žalieji viešieji pirkimai (ŽVP) ir kitos žiedinės ekonomikos srities iniciatyvos; be to, ragina Komisiją priskirti miškų naikinimo ir ekosistemų alinimo riziką ekologiško teiginių kriterijams, nustatytiems Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2005/29/EB⁽³¹⁾, ir sukurti ES išankstinio patvirtinimo sistemą, pagal kurią būtų leidžiama naudoti ekologiško teiginius;

19. pažymi, kad iki šiol nėra jokių galiojančių taisyklių, pagal kurias būtų draudžiama pateikti Sąjungos rinkai produktus, kuriais prisidedama prie miškų naikinimo; nurodo, kad net ir dėl teisėtai pagal kilmės šalies teisę paruošiamos medienos gali būti naikinami miškai, tačiau tokia mediena vis tiek gali laisvai patekti į Sąjungos rinką; todėl pažymi, jog Sąjungoje įvairių miškams ir ekosistemai pavojingų žaliavų pirkėjai negali būti tikri, kad šiais produktais nebuvo prisidėta prie miškų naikinimo, todėl vartotojai ne dėl savo kaltės, to nenorėdami ir apie tai nežinodami, skatina miškų naikinimą;

⁽³⁰⁾ Niujorko deklaracijos penkerių metų vertinimo ataskaita „Miškų apsauga ir atkūrimas. Dideli įsipareigojimai, maži pasiekimai“ (angl. „Protecting and restoring forests. A Story of Large Commitments yet Limited Progress“), 2019 m. rugsėjo mėn. <https://forestdeclaration.org/images/uploads/resource/2019NYDFRreport.pdf>.

⁽³¹⁾ 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 („Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva“) (OL L 149, 2005 6 11, p. 22).

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

20. pažymi, kad kriterijai, pagal kuriuos apibrėžiamos su miškų naikinimu nesusijusios žaliavos ar produktai ir kuriais grindžiamos sertifikavimo sistemos, ne visada yra pakankamai išsamūs, nes kartais apima tik tam tikras aktualias produkto sudedamąsias dalis, tam tikrus produkto naudojimo ciklo laikotarpius arba naudojamas nepakankamai išsamus su miškų naikinimu nesusijusios žaliavos ar produkto apibrėžimas, todėl bendrovės gali tiesiog įsigyti ženklinimą ir iš esmės sumažinti sertifikavimo užmojus;

Privalomosios taisyklės, grindžiamos išsamiu patikrinimu

21. šiuo atžvilgiu palankiai vertina kai kurių įmonių raginimus nustatyti Sąjungos taisyklės dėl privalomo išsamaus patikrinimo miškams pavojų keliančių žaliavų tiekimo grandinėse;

22. primena savo 2020 m. sausio 15 d. rezoliuciją dėl Europos žaliuojo kurso ir raginimą Komisijai nedelsiant pateikti pasiūlymą dėl išsamiau patikrinimo grindžiamos ES teisinės sistemos, užtikrinančios, kad Sąjungos rinkai pateikiamų produktų tiekimo grandinės būtų tvarios ir neprisidėtų prie miškų naikinimo, didžiausią dėmesį skiriant pagrindinių su miškų naikinimu susijusio importo veiksnių problemoms spręsti ir skatinant importą, dėl kurio nevyksta miškų naikinimas užsienyje, atsižvelgiant į ekonominę žaliavų eksporto svarbą besivystančioms šalims, ypač jų smulkiesiems ūkininkams, taip pat į visų suinteresuotųjų subjektų, visų pirma MVĮ, atsiliepimus;

23. primena, kad 2008 m. komunikate dėl miškų naikinimo Komisija nustatė tikslą ne vėliau kaip iki 2030 m. sustabdyti visuotinį miškų plotų nykimą, o iki 2020 m. sumažinti bendrą atogrąžų miškų kirtimą bent 50 proc., tačiau perspėja, kad antrasis tikslas beveik tikrai nebus pasiektas;

24. palankiai vertina Komisijos ketinimą spręsti pasaulinio miškų naikinimo ir alinimo problemą, tačiau prašo imtis platesnio užmojo politikos priemonių; ragina Komisiją kartu su atitinkamu poveikio vertinimu pateikti pasiūlymą dėl ES teisinės sistemos, grindžiamos privalomais išsamaus patikrinimo, ataskaitų teikimo, informacijos atskleidimo ir trečiųjų subjektų dalyvavimo reikalavimais, taip pat atsakomybe ir sankcijomis už prievolių pažeidimus, taikomomis visoms įmonėms, pirmą kartą pateikiančioms Sąjungos rinkai žaliavas, kurios kelia pavojų miškams ir ekosistemoms, ir iš tų žaliavų pagamintus produktus, bei nuo tų prievolių pažeidimo nukentėjusių subjektų teise kreiptis į teismą ir naudotis teisių gynimo priemonėmis; prekiautojams Sąjungos rinkoje turėtų būti taikomos atsekamumo prievolės, ypač dėl žaliavų ir iš jų pagamintų produktų kilmės nustatymo tuo metu, kai jie pateikiami Sąjungos vidaus rinkai, siekiant užtikrinti, kad vertės grandinės būtų tvarios ir neprisidėtų prie miškų naikinimo, kaip nustatyta šios rezoliucijos priede; pabrėžia, kad tokia pati teisinė sistema turėtų būti taikoma visoms finansų įstaigoms, kurioms leidžiama veikti Sąjungoje ir kurios teikia lėšas įmonėms, kurios surenka, išgauna, gamina ar perdirba miškams ir ekosistemoms pavojų keliančias žaliavas ir išvestinius produktus arba jais prekiauja;

25. mano, kad Sąjunga turi užtikrinti, kad teiktų paramą tik toms pasaulinėms tiekimo grandinėms ir finansiniams srautams, kurie yra tvarūs bei nesukelia miškų naikinimo ir žmogaus teisių pažeidimų; yra įsitikinęs, kad Sąjungoje ar panašioje didelėje rinkoje patvirtintos privalomos tvarumo taisyklės gali paskatinti perėjimą prie tvaresnių pasaulinės gamybos procesų;

26. atkreipia dėmesį į tai, kad miškams ir ekosistemoms pavojų keliančios žaliavos, kurioms taikoma ši ES teisinė sistema, turėtų būti nustatytos remiantis objektyviais, skaidriais ir mokslškai pagrįstais argumentais, kad tokios žaliavos yra susijusios su miškų ir didelių anglies sancaupų turinčių bei biologine įvairove pasižyminčių ekosistemų naikinimu ir alinimu, taip pat čiabuvių teisėmis ir apskritai žmogaus teisėmis;

27. pabrėžia, kad tokia ES teisine sistema turėtų būti užtikrintas ne tik miškams ir ekosistemoms pavojų keliančių žaliavų ir išvestinių produktų surinkimo, gamybos, išgavimo ir perdirbimo teisėtumas kilmės šalyje, bet ir jų surinkimo, gamybos, gavybos ir perdirbimo tvarumas;

28. pabrėžia, kad, remiantis keletu tyrimų⁽³²⁾, teisinė sistema, kurią taikant į Sąjungos vidaus rinką nebus leidžiama patekti su miškų naikinimu susijusiems produktams, neturės įtakos Sąjungoje parduodamų ir šios rezoliucijos priede nurodytų žaliavų kiekiui ir kainai, o veiklos vykdytojams teksiančios papildomos sąnaudos, susijusios su šių teisinių prievolių įgyvendinimu, bus minimalios;

29. pabrėžia nevyriausybinų organizacijų, aplinkosaugos aktyvistų, pramonės asociacijų ir informatorių indėlį kovojant su neteisėtu medienos kirtimu, dėl kurio naikinami miškai, nyksta biologinė įvairovė ir išmetama daugiau šiltnamio efekta sukeliančių dujų;

⁽³²⁾ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959378014001046>.

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

30. pažymi, kad tokia ES teisinė sistema taip pat turėtų būti taikoma didelės anglies sanaujas turinčioms ir biologine įvairove pasižyminčioms kitoms nei miškai ekosistemos, pavyzdžiui, jūrų ir pakrančių ekosistemos, šlapynėms, durpynams arba savanoms, kad būtų išvengta spaudimo perkėlimo šiems kraštovaizdžiams;

31. mano, kad šios prievolės turėtų būti taikomos visiems veiklos vykdytojams, teikiantiems Sąjungos rinkai miškams ir ekosistemos pavojų keliančias žaliavas, nepriklausomai nuo tų veiklos vykdytojų dydžio ar registracijos vietos, kai atlikus kruopštų vertinimą padaroma išvada, kad jos veiksmingos ir gali būti taikomos visiems rinkos dalyviams, įskaitant MVĮ; pripažindamas, kad veiksmai, kurių imamasi po veiklos vykdytojo atlikto rizikos vertinimo, turi būti proporcingi su konkrečia žaliava susijusios rizikos lygiui, mano, kad, norint užtikrinti tiek didelį bendrą poveikį, tiek vartotojų pasitikėjimą, dėl galutinės rinkos susiskaidymo itin svarbu prievolės taikyti ir mažesnėms, ir didesnėms įmonėms; pabrėžia, kad dėl reguliavimo sistemos neturi atsirasti nereikalingos naštos smulkiesiems ir vidutiniams gamintojams, įskaitant smulkiuosius žemės savininkus, ir neturi būti trukdoma jiems dėl mažo pajėgumo patekti į rinkas ir tarptautinę prekybą; todėl pabrėžia, kad ES lygmeniu reikia koordinuotos paramos MVĮ mechanizmo, kad būtų užtikrintas MVĮ supratimas, pasirengimas ir pajėgumas gaminti laikantis aplinkos apsaugos ir žmogaus teisių reikalavimų;

32. pabrėžia, kad daug Sąjungos įmonių tiekimo grandinėje yra MVĮ, todėl ragina užtikrinti veiksmingas MVĮ palankias įgyvendinimo priemones, kuriomis administracinė našta sumažinama iki neišvengiamo minimumo; mano, kad turėtų būti sukurtas įmonių ankstyvo perspėjimo mechanizmas, pagal kurį įmonės būtų perspėjamos tais atvejais, kai jos importuoja prekes iš regionų, kuriuose galbūt vyksta miškų naikinimas;

33. mano, kad visoje Sąjungoje taikomi privalomi išsamaus patikrinimo reikalavimai būtų naudingi verslui, nes taikant tuos pačius standartus konkurentams būtų užtikrintos vienodos veiklos sąlygos, ir tai suteiktų teisinio tikrumo, palyginti su šiuo metu nacionaliniu lygmeniu taikomomis įvairiausiomis priemonėmis;

34. primena apie Komisijos Teisingumo ir vartotojų reikalų generalinio direktorato atlikto išsamaus patikrinimo reikalavimų visoje tiekimo grandinėje tyrimo išvadas, kuriose nurodyta, jog dauguma verslo sektoriaus respondentų sutinka, kad privalomas išsamus patikrinimas turėtų teigiamą poveikį žmogaus teisėms ir aplinkai;

35. pabrėžia, kad skaitmeninimas ir naujomis technologijomis paremtos priemonės gali suteikti bendrovėms precedento neturinčių sprendimų, kaip nustatyti poveikį žmogaus teisėms ir aplinkai, užkirsti jam kelią, jį sušvelninti ir atsivėlgti į jį;

36. mano, kad rengiant būsimą miškui pavojų keliančioms žaliavoms taikomą teisinę sistemą turėtų būti remiamasi patirtimi, įgyta įgyvendinant FLEGT veiksmų planą, ES medienos reglamentą, Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/821⁽³³⁾ (Konfliktinių zonų naudingųjų iškasenų reglamentą), Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2014/95/ES⁽³⁴⁾ (Nefinansinės informacijos atskleidimo direktyvą), teisės aktus dėl neteisėtus, nedeklaruojamus ir nereglamentuojamus (NNN) žvejybos ir kitų ES iniciatyvų, skirtų tiekimo grandinėms reguliuoti;

37. palankiai vertina šiuo metu atliekamą Nefinansinės informacijos atskleidimo direktyvos persvarstymą ir ragina Komisijai pagerinti nefinansinės informacijos atskleidimo kokybę ir padidinti jo apimtį, ypač finansų įstaigų ataskaitų dėl aplinkosaugos aspektų atžvilgiu, taip pat skatinti įtraukti su miškais susijusius aspektus į įmonių socialinę atsakomybę;

ES medienos reglamentas ir FLEGT savanoriškos partnerystės susitarimai

38. yra įsitikinęs, kad ES medienos reglamentas, ypač jo išsamaus patikrinimo reikalavimai, yra tinkamas modelis, kuriuo galima remtis kuriant būsimą ES teisinę sistemą, skirtą ES sukeliama pasauliniam miškų naikinimui sustabdyti ir pradėti juos atkurti, tačiau tai, kad ES medienos reglamentas taikomas ribotam medienos produktų skaičiui, nepakankamai įgyvendinamas ir nepakankamai užtikrinamas jo vykdymas, reiškia, kad jis nepakankamai atlieka savo vaidmenį; todėl

⁽³³⁾ 2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/821, kuriuo nustatomos alavo, tantalio, volframo, jų rūdų ir aukso iš konfliktinių ir didelės rizikos zonų Sąjungos importuotojų prievolės dėl išsamaus tiekimo grandinės patikrinimo (OL L 130, 2017 5 19, p. 1).

⁽³⁴⁾ 2014 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/95/ES, kuria iš dalies keičiamos Direktyvos 2013/34/ES nuostatos dėl tam tikrų didžiųjų įmonių ir grupių nefinansinės ir įvairovės informacijos atskleidimo (OL L 330, 2014 11 15, p. 1).

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

mano, kad būtų galima pasimokyti iš ES medienos reglamento patirties siekiant patobulinti būsimos ES teisinės sistemos, skirtos ES sukeliama pasauliniam miškų naikinimui sustabdyti ir pradėti juos atkurti, įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo taisykles; primena, kad miško produktų ruošos ir prekybos jais teisėtumas šiuo metu nustatomas pagal ES medienos reglamentą, todėl pabrėžia, kad būsimoje ES teisinėje sistemoje reikėtų vengti dvigubo reglamentavimo ir suderinti priemones, kuriomis reglamentuojama teisėta ir neteisėta miško produktų ruoša ir prekyba jais;

39. ragina Komisiją įvertinti galimybę įtraukti žaliavas, kurioms taikomas ES medienos reglamentą, į pasiūlymo dėl ES teisinės sistemos, skirtos ES sukeliama pasauliniam miškų naikinimui sustabdyti ir pradėti juos atkurti, taikymo sritį, atsižvelgiant į būsimą ES medienos reglamento tinkamumo patikrą ir užtikrinant, kad būtų įgyvendinami FLEGT veiksmų plane numatyti tikslai; mano, kad tai darydama Komisija taip pat turėtų įvertinti galimą poveikį dabartiniams savanoriškos partnerystės susitarimams, o Sąjungos partnerės, kuriose gaminama mediena, turėtų būti glaudžiai susijusios su šia veikla;

40. palankiai vertina gerus bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis pagal ES FLEGT veiksmų planą ir savanoriškus partnerystės susitarimus rezultatus sprendžiant su pasiūla susijusias neteisėtos medienos ruošos problemas, taip pat pabrėžia, kad šis darbas turėtų būti sustiprintas, be kita ko, vykdant stebėseną, patikras ir kontrolę bei siūlant stiprinti pajėgumus; pabrėžia, kad savanoriškos partnerystės susitarimai yra labai veiksminga priemonė geriems partnerystės su tomis valstybėmis santykiams užmegzti ir kad reikėtų skatinti sudaryti naujus savanoriškos partnerystės susitarimus su kitomis partnerėmis; ragina ES padidinti FLEGT finansavimą;

41. primygtinai ragina Komisiją užtikrinti, kad būtų visapusiškai įgyvendintas 2018–2022 m. ES FLEGT darbo planas;

42. palankiai vertina būsimą Komisijos FLEGT reglamento ir ES medienos reglamento tinkamumo patikrą kaip galimybę sustiprinti jų vykdymo užtikrinimą ir dar labiau pagerinti jų įgyvendinimą bei išplėsti jų taikymo sritį, kad jie apimtų, pvz., spaudos ir medžio gaminius, medieną iš konflikto zonų, taip pat sustiprinti pilietinės visuomenės vaidmenį;

43. pakartoja savo raginimą, kad Sąjungos pasienyje reikėtų kruopščiau tikrinti medienos ir jos produktų importą, siekiant užtikrinti, kad importuojami produktai tikrai atitiktų patekimo į Sąjungą kriterijus; ragina laiku ir veiksmingai įgyvendinti Sąjungos muitinės kodeksą ir sustiprinti nacionalinių muitinių pajėgumus užtikrinti geresnį Sąjungos muitinės kodekso suderinimą ir įgyvendinimą; pabrėžia, jog Komisija turi užtikrinti, kad muitinis tikrinimas visoje Sąjungoje būtų vykdomas laikantis tų pačių standartų ir tuo tikslu būtų taikomas tiesioginis bendras muitinio tikrinimo mechanizmas, derinant veiksmus su valstybėmis narėmis ir visapusiškai laikantis subsidiarumo principo;

44. laikosi nuomonės, kad prekyba grindžiami partnerystės susitarimai su daugiausiai miškams ir ekosistemoms pavojų keliančių žaliavų gaminančiomis šalimis galėtų būti naudingi sprendžiant su pasiūla susijusių miškų naikinimo veiksmų problemą, ir pažymi, kad FLEGT savanoriškos partnerystės susitarimų modelis yra viena iš galimybių;

45. šiuo pasiūlymu visiems atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams turėtų būti užtikrintas teisinis tikrumas dėl bet kokios naujos Sąjungos masto priemonės ir sistemos, susijusios su dabartiniu FLEGT savanoriškos partnerystės susitarimų ir licencijų naudojimu, siekiant užtikrinti suinteresuotumą investuoti į miškų naikinimo nesukeliantį eksportą į Sąjungą; be to, ragina Komisiją sudaryti prekyba grindžiamus partnerystės susitarimus su daugiausiai žemės ūkio žaliavų gaminančiomis šalimis, siekiant kovoti su miškų naikinimui įtakos turinčiais pasiūlos veiksniais;

Prekyba ir tarptautinis bendradarbiavimas

46. pabrėžia, kad, siekiant veiksmingiau spręsti pasauliniam miškų naikinimo problemą, reikia peržiūrėti prekybos ir investicijų politiką ir pasauliniu mastu sukurti vienodas veiklos sąlygas bei atsižvelgti į prekybos susitarimų ir pasaulio biologinės įvairovės bei miškų ekosistemų sąsają;

47. pakartoja, kad Sąjungos prekybos ir investicijų politika, įskaitant laisvosios prekybos susitarimą su MERCOSUR šalimis, turėtų apimti privalomus ir vykdytinus darnaus vystymosi skyrius, pagal kuriuos būtų visapusiškai laikomasi tarptautinių įsipareigojimų, visų pirma Paryžiaus susitarimo ir Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m., ir kurie

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

atitiktų Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) taisykles ir žmogaus teisių nuostatas; ragina Komisiją užtikrinti, kad į visus būsimus prekybos ir investicijų susitarimus būtų įtrauktos privalomos ir vykdytinos nuostatos, įskaitant nuostatas dėl neteisėtos medienos ruošos ir kovos su korupcija, kad būtų užkirstas kelias miškų alinimui ir ekosistemų naikinimui ir alinimui;

48. atsižvelgdamas į principą „nepakenkti“, į kurį buvo atkreiptas dėmesys komunikate dėl Europos žaliojo kurso, rekomenduoja Komisijai geriau ir reguliariai įvertinti galiojančių prekybos ir investicijų susitarimų poveikį miškų naikinimui, miškų ir ekosistemų alinimui, žemės grobimui bei žmogaus teisėms, taip pat užtikrinti, kad į visų laisvosios prekybos ir investicijų susitarimų prekybos ir darnaus vystymosi skyrius būtų įtrauktos privalomos ir vykdytinos platesnio užmojo nuostatos dėl miškų ir ekosistemų apsaugos, biologinės įvairovės, žemės grobimo nutraukimo bei tvarios miškininkystės;

49. pažymi, kad, siekiant išvengti kainų dempingo ir užtikrinti tvarų medienos naudojimą, užkirsti kelią dvišalių susitarimų, grindžiamų medienos kainų dempingu, plitimui ir papildomai medienos ruošai, reikėtų apsvarstyti galimybę taikyti taisomąsias priemones, įskaitant bendros medienos aukcionų sistemos sukūrimą, kad būtų galima atsekti, iš kur gaunamos žaliavos, ir į kainą įtraukti klimato, biologinės įvairovės ir žmogaus teisių aspektus;

50. mano, kad prekyba ir tarptautinis bendradarbiavimas yra svarbios priemonės siekiant įtvirtinti aukštesnius tvarumo standartus, ypač su miškais ir jais paremtomis vertės grandinėmis susijusiuose sektoriuose; ragina Komisiją ir valstybes nares stiprinti bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis teikiant techninę pagalbą, keičiantis informacija ir gerą patirtimi miškų apsaugos, išsaugojimo ir tvaraus naudojimo srityje, ypatingą dėmesį skiriant organizuoto nusikalstamumo ir su miškų naikinimu susijusių žaliavų sąsajoms, skatinti ir palengvinti mokslinį ir akademinį bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis, taip pat skatinti mokslinių tyrimų programas, kuriomis siekiama plėtoti žinias ir inovacijas biologinės įvairovės, „žaliojo verslo“ ir žiedinės ekonomikos srityse; pabrėžia, kad svarbu atsižvelgti į šių priemonių poveikį užimtumui ir ekonomikos augimui mažiausiai išsivysčiusiose šalyse, kurios priklauso nuo miškams ir ekosistemoms pavojų keliančių žaliavų gamybos; ragina Sąjungą remti trečiųjų šalių vyriausybių ir pilietinės visuomenės kovą su miškų naikinimu ir su jomis bendradarbiauti šioje srityje, ypač taikant BLS+ sistemą; ragina Komisiją įvertinti, ar reikėtų parengti naują specialią pagalbą prekybai priemone, siekiant palengvinti prekybą, mažinant riziką, susijusią su miškams ir ekosistemoms pavojų keliančių žaliavų gamyba;

51. prašo Komisijos, kad priemonės, kurias reikia priimti, būtų grindžiamos visapusišku ir diferencijuotu požiūriu į miškų naikinimą, atsižvelgiant į įvairius šio reiškinio aspektus ir sąsajas tiek su tvarių įmonių kūrimu, tiek su kova su nusikalstama ekonomine veikla; šiuo tikslu ragina pradėti dialogą su trečiosiomis šalimis siekiant kiekvienu konkrečiu atveju atskirai išnagrinėti pagrindines miškų dangos nykimo priežastis ir įgyvendintinių priemonių aktualumą;

52. pabrėžia, kad, laisvosios prekybos susitarimų nuostatose dėl viešųjų pirkimų turėtų būti numatyta, kad skiriant sutartis derėtų atsižvelgti į socialinius, aplinkosaugos ir atsakingo įmonių elgesio kriterijus;

53. tvirtina, kad Sąjungos lygmeniu nustatytus privalomus reikalavimus būtina turi papildyti platesnis ir tvirtesnis pasaulinio masto bendradarbiavimas, stipresnis pasaulinis aplinkos valdymas ir bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis teikiant techninę pagalbą, keičiantis informacija ir gerą patirtimi miškų apsaugos, išsaugojimo ir tvaraus naudojimo srityje, ypatingą dėmesį skiriant privačiojo sektoriaus vykdomoms tvarumo iniciatyvoms; mano, kad taip pat turi būti dedama daugiau pastangų pagrindiniuose tarptautiniuose forumuose, įskaitant PPO ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizaciją (EBPO) veiklą, siekiant sustabdyti miškų naikinimą ir alinimą, atkurti miškus bei išvengti priešingo poveikio, kurį turėtų nepageidaujamų su miškų naikinimu susijusių tiekimo grandinių perkėlimas į kitus pasaulio regionus;

54. ragina Komisiją ir valstybes nares vykdyti prekybą ir tarptautinį bendradarbiavimą skatinti investicijas, kurių reikia, kad būtų įtvirtinti aukštesni miškininkystės sektorių ir jų vertės grandinių tvarumo standartai, skatinant žiedinę bioekonomiką, ekologišką turizmą, atsinaujinančiųjų išteklių energetiką, pažangų žemės ūkį ir kitas susijusias sritis, be kita ko, trečiosiose šalyse;

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

55. šiuo pasiūlymu visiems atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams turėtų būti užtikrintas teisinis tikrumas dėl bet kokios naujos Sąjungos masto priemonės ir sistemos, susijusios su dabartiniu FLEGT savanoriškos partnerystės susitarimų ir licencijų naudojimu, siekiant užtikrinti suinteresuotumą investuoti į miškų naikinimo nesukeliantį eksportą į Sąjungą; be to, ragina Komisiją sudaryti prekyba grindžiamus partnerystės susitarimus su daugiausiai žemės ūkio žaliavų gaminančiomis šalimis, siekiant kovoti su miškų naikinimui įtakos turinčiais pasiūlos veiksniais;

56. pažymi, jog svarbu užtikrinti, kad miškų naikinimo klausimas būtų įtrauktas į valstybių lygmens politinius dialogus, ir padėti valstybėms partnerėms kurti ir įgyvendinti nacionalines miškininkystės ir darnios miškininkystės programas; pabrėžia, kad rengiant tas nacionalines programas turi būti atsižvelgiama į atitinkamos šalies vidaus poreikius ir pasaulinius išsipareigojimus; pabrėžia, kad reikia įgyvendinti mechanizmus, kuriais smulkieji ūkininkai būtų skatinami išlaikyti ir gerinti tvarios miškininkystės ir žemės ūkio tiekiamus produktus ir jų užtikrinamą ekosistemą;

57. mano, kad Sąjungos vidaus rinkoje taikomos ryžtingos priemonės turi būti suderintos su ryžtingomis tarptautinėmis priemonėmis; todėl mano, kad į ES išorės veiksmų nacionalines orientacines programas reikėtų įtraukti nuostatas dėl pagalbos teikimo trečiųjų šalių įmonėms ir smulkiesiems ūkininkams, bendradarbiaujantiems su veiklos vykdytojais, Sąjungos vidaus rinkai tiekiančiais miškams ir ekosistemoms pavojų keliančias žaliavas, kad jie savo veiklą vykdytų nekenkdamai miškams ir ekosistemoms;

58. mano, kad šios rezoliucijos priede pasiūlytą reglamentą derėtų ir galima parengti taip, kad jis atitiktų PPO taisykles, ir reikėtų papildyti prekyba grindžiamais partnerystės susitarimais su daugiausiai žemės ūkio žaliavų gaminančiomis šalimis, siekiant kovoti su miškų naikinimui įtakos turinčiais pasiūlos veiksniais;

59. siūlo, kad, derėdamasi dėl nacionalinių orientacinių programų (NOP) su trečiosiomis šalimis, Komisija teiktų pirmenybę nuostatomis dėl pagalbos teikimo trečiųjų šalių įmonėms ir smulkiesiems ūkininkams, bendradarbiaujantiems su veiklos vykdytojais, Sąjungos vidaus rinkai tiekiančiais miškams ir ekosistemoms pavojų keliančias žaliavas, kad jie vykdytų veiklą, nekenkiančią miškams, ekosistemoms ir žmogaus teisėms;

60. nurodo, kad miškų naikinimui taikomos ES teisinės sistemos stiprinimas gali turėti ženklų įtaką žemės kainoms trečiojoje šalyje ir, siekiant užkirsti kelią spekuliacijoms, galutinis terminas neturėtų būti vėlesnis nei šios rezoliucijos priede aprašyto Komisijos pasiūlymo paskelbimo data;

Miškų naikinimas ir žmogaus teisės

61. pabrėžia, kad pakeitus reglamentavimo sistemą, siekiant įteisinti tam tikrų teritorijų naudojimą ir pakeisti nuosavybės teises, neišnyks dėl šių pakeitimų įgyvendinimo atsiradęs neigiamas poveikis žmogaus teisėms ir aplinkai; todėl pabrėžia, kad į išsamaus patikrinimo kriterijus turi būti įtraukti ir kiti su šių veiksmų teisėtumu nesusiję aspektai;

62. pažymi, kad dėl miškams ir ekosistemoms pavojingų prekių gamybos vietos bendruomenės patiria neigiamą poveikį ne tik dėl tiesioginio miškų naikinimo, ekosistemų nykimo bei žemės užgrobimo, bet ir dėl vandens užgrobimo, o tai gali turėti neigiamą poveikį miškams ir kitoms ekosistemoms;

63. pabrėžia, kad vietos bendruomenės, čiabuvių tautos, žemės ir aplinkos gynėjai dažnai yra kovos už ekosistemų išsaugojimą priešakyje; pažymi, kad kai kuriuose regionuose konfliktai dėl žemės ir išteklių naudojimo yra pagrindinė smurto prieš čiabuvius priežastis⁽³⁵⁾, ir yra susirūpinęs dėl to, kad miškų ir kitų vertingų ekosistemų alinimas ir naikinimas dažnai siejamas su žmogaus teisių pažeidimais arba iš jų kyla; smerkia bet kokias bausmes, priekabiavimą ir persekiojimą už dalyvavimą veikloje, kuria siekiama apsaugoti aplinką; todėl primygtinai ragina į būsimą ES teisinę sistemą įtraukti žmogaus teisių, ypač žemės naudojimo, žemės ir darbo teisių, apsaugą, ypatingą dėmesį skiriant čiabuvių ir vietos bendruomenių teisėms; ragina Komisiją skatinti teisinių reformų procesą gamintojų šalyse, veiksmingai ir prasmingai dalyvaujant visiems suinteresuotiesiems subjektams, įskaitant pilietinę visuomenę, čiabuvius ir vietos bendruomenes; ragina Sąjungą ir valstybes nares kitoje JT Generalinėje Asamblėjoje remti visuotinę teisę į sveiką aplinką pripažinimą;

⁽³⁵⁾ Brazilijos generalinio prokuroro biuro ataskaita: <http://www.mpf.mp.br/pgr/noticias-pgr/conflitos-associados-a-terra-sao-principal-causa-de-violencia-contra-indigenas-e-comunidades-tradicionais-no-brasil-segundo-mpf>.

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

64. ragina Komisiją ir valstybes nares sukurti greitojo reagavimo mechanizmą Sąjungos lygmeniu, siekiant remti aplinkos ir miškų gynėjus Sąjungoje ir visame pasaulyje;
65. pabrėžia, kad tokios teisinės sistemos dalis turi būti galimybė veiksmingai siekti teisingumo ir žalos atlyginimo asmenims, kurie nukentėjo dėl to, kad įmonės negerbia žmogaus teisių ir keliama žala aplinkai;
66. pabrėžia, kad Sąjunga turi ne tik sukurti ES teisinę sistemą dėl miškų naikinimą skatinančių žaliavų, bet ir kartu su atitinkamomis šalimis ir kitomis svarbiomis importuojančiomis šalimis ryžtingiau spręsti žmogaus teisių užtikrinimo, atsakomybės už aplinką ir teisinės valstybės principo įgyvendinimo problemas kaip horizontaliuosius klausimus;
67. pažymi, kad tokia teisinė sistema turi būti suderinta su Sąjungos tarptautiniais įsipareigojimais Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno šalims ir jos turi būti paisoma atsižvelgiant į Kotonu susitarimą pakeisiančio susitarimo užmojus;
68. primena, kad svarbu laikytis JT verslo ir žmogaus teisių pagrindinių principų; remia vykstančias derybas siekiant sukurti privalomą JT priemonę, skirtą tarptautinėms korporacijoms ir kitoms verslo įmonėms ir susijusių su žmogaus teisėmis, bei pabrėžia aktyvaus Sąjungos dalyvavimo šiame procese svarbą;

ES priemonės ir politikos suderinamumas

69. pabrėžia, kad įgyvendinant bet kokius tolesnius reguliavimo ar ne reguliavimo veiksmus ir priemones, susijusias su ES biologinės įvairovės strategija iki 2030 m., strategija „Nuo ūkio iki stalo“, taip pat Reglamentą dėl BŽŪP strateginių planų, įskaitant valstybių narių nacionalinius strateginius planus, turi būti tinkamai atsižvelgiama į Sąjungos miškams ir ekosistemoms pavojų keliančių žaliavų vartojimo poveikį;
70. pabrėžia, kad svarbu skatinti darnią mitybą didinant vartotojų informuotumą apie vartojimo įpročių poveikį ir teikiant informaciją apie mitybą, kuri yra naudingesnė žmonių sveikatai ir kurios aplinkosauginis pėdsakas yra mažesnis; mano, kad būtina įtraukti veiksmingas priemones, kuriomis didinama parama agroekologiniams ūkininkavimo metodams ir mažinamas maisto švaistymas visoje tiekimo grandinėje; pabrėžia, kad svarbu numatyti tikslesnes vartotojų informuotumo didinimo priemones siekiant padidinti vartotojų suvokimą apie vartojimo modelius, susijusius su miškais, biologine įvairove ir klimatu, teikiant paramą ir skatinant rinktis augalinės kilmės produktus;
71. mano, kad siekdama kuo labiau sumažinti anglies pėdsaką, atsirandantį dėl importuojamų prekių transportavimo iš trečiųjų šalių, ir skatinti tvarią vietos gamybą ir darbo vietų kūrimą, Sąjunga turėtų skatinti naudoti tvarią vietinę medieną, medienos produktus arba miško biomasę;
72. pabrėžia būtinybę mažinti priklausomybę nuo miškams ir ekosistemoms pavojų keliančių žaliavų importo propaguojant vietinės kilmės augalinius baltymus, gamyimą ganyklose, teisėtus ir tvariai pagamintus pašarus, visų pirma įgyvendinant Sąjungos baltymų strategiją;
73. tvirtai remia azotą kaupiančių / ankštinių / baltyminių augalų skatinimą pagal naujus BŽŪP strateginius planus, kuriuose, be kita ko, numatyta taikyti sėjomainą, sąlygų nustatymą, ekologines sistemas, agroekologines priemones, naujas sektorines intervencines priemones ir susietąją paramą, siekiant padidinti Sąjungos apsirūpinimą baltymiais augalais ir kartu padėti siekti biologinės įvairovės strategijos ir strategijos „Nuo lauko iki stalo“ tikslų; taip pat pažymi, kad gyvulininkystės ūkių pajamos ir pelningumas turėtų būti suderinti su gamybos lygiais, kuriuos galima išlaikyti ganant ganyklose arba auginant naminius pašarinius augalus; ragina toliau vykdyti mokslinius tyrimus ir skatinti naujoviškas gamybos sistemas ir metodus, kuriuos taikant būtų galima sumažinti išorės išteklius ir sąnaudas, pvz., pašarinių ganyklų sistemas, kaip antai rotacinę gamybą, net jei gamybos apimtis gali būti mažesnė;
74. pabrėžia, kad svarbu vystyti tvarią bioekonomiką, kuri tvariai pagamintiems produktams suteikia didelę ekonominę vertę;
75. pabrėžia, kad Sąjungos bioenergetikos politika turėtų atitikti griežtus socialinius ir aplinkosaugos kriterijus;

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

76. primena, kad Sąjunga miškų naikinimo rizikos klausimą sprendžia pagal ES medienos reglamentą, ES FLEGT veiksmų planą, savanoriškos partnerystės susitarimus, kuriais skatinami daugiašaliai suinteresuotųjų subjektų procesai gamintojų šalyse, ir Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvą (RED II)⁽³⁶⁾, į kuriuos įtraukta daug taisyklių ir kurie galėtų būti vertingas pagrindas siekiant sumažinti miškų naikinimo ir neteisėto kirtimo riziką; pažymi, kad II atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyva išplečiamas įpareigojimas, pagal kurį Sąjungos tvarumo kriterijus turi atitikti ne tik biokuras, bet ir visas galutinis bioenergijos naudojimas, įskaitant šildymą ir vėsinimą bei elektros energiją, tačiau, kadangi direktyva taikoma tik bioenergijos gamybai naudojamoms žaliavoms, šiuo metu ją taikant negalima užtikrinti, kad nebūtų leidžiama naudoti su miškų naikinimu susijusių prekių ne energetikos reikmėms ar pertvarkyti ekosistemų biodegalams gaminti;

77. pabrėžia, kad metodai, naudojami siekiant dokumentų rinkinyje „Švari energija visiems europiečiams“ nustatytų tikslų, neturi prisidėti prie miškų naikinimo ir alinimo kitose pasaulio dalyse; todėl ragina Komisiją iki 2021 m. peržiūrėti atitinkamus prie Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2019/807⁽³⁷⁾ pridėtos ataskaitos aspektus ir prireikus nedelsiant ir bet kuriuo atveju iki 2023 m. persvarstyti šį reglamentą, remiantis mokslo žiniomis ir laikantis atsargumo principo; prašo Komisijos kuo greičiau ir ne vėliau kaip iki 2030 m. iš naujo įvertinti duomenis apie sojas ir palaiptiems nustoti gaminti didelę netiesioginio žemės naudojimo keitimo (ILUC) riziką keliančius biodegalus;

78. mano, kad plačiai naudojant biodegalus Sąjungoje kartu turi būti taikomi pakankami tvarumo kriterijai, kad būtų išvengta tiesioginio ir netiesioginio žemės paskirties keitimo, įskaitant miškų naikinimą; taip pat pažymi, kad dabartiniais kriterijais nepakankamai atsižvelgiama į biodegalų gamybai naudojamas iškastines žaliavas; todėl ragina stebėti ir vertinti persvarstytos Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvos poveikį ją įgyvendinant, įskaitant bioenergijos tvarumo kriterijų veiksmingumą; pažymi vietinių žaliavų tiekimo grandinių svarbą siekiant ilgalaikio tvarumo;

79. mano, kad seni ir neliesti miškai turėtų būti laikomi bendrais pasauliniais ištekliais ir kad jų ekosistemoms turėtų būti suteiktas teisinis statusas;

Komunikacija ir informuotumo didinimas

80. pabrėžia, kad svarbu užtikrinti, kad Sąjungoje būtų vartojami produktai iš įtakos miškų naikinimui neturinčių tiekimo grandinių, ir nuolat vertinti tokių produktų vartojimo Sąjungoje poveikį; ragina Komisiją ir valstybes nares rengti informavimo ir informuotumo didinimo kampanijas apie importuojamas žaliavas ir produktus, jų poveikį pasaulio miškams ir biologine įvairove pasižyminčioms ekosistemoms, taip pat miškų naikinimo ir ekosistemų būklės blogėjimo bei su miškais susijusių nusikaltimų Sąjungoje ir trečiojoje šalyse socialines ir ekonomines pasekmes;

81. pabrėžia, kad Komisija turėtų apsvarstyti galimybę pasiūlyti įtraukti pirminius miškus į UNESCO paveldo vietų sąrašą, siekiant juos apsaugoti nuo miškų naikinimo ir padidinti galimybę, kad visuomenė skirtų daugiau dėmesio jų apsaugai; jei tai neįmanoma, reiktų įvertinti kitas teises galimybes, kurios padėtų pasiekti šiuos tikslus;

Apibrėžtys, miškų duomenys ir stebėseną

82. pažymi, kad dabartinė miško apibrėžtis, jo skirstymas į kategorijas ir daugybė kitų sąvokų bei principų, susijusių su miškų naikinimu vykdant tvarią miškotvarką, kuriuos patvirtino atitinkamos institucijos, pvz., Maisto ir žemės ūkio organizacija (FAO), yra iš esmės techniniai, todėl tinkamai neatskiriamos natūralaus miško ir įvesto miško funkcijos, nes miško ekonominė funkcija smarkiai pranoksta kitas jo funkcijas, ir pabrėžia, kad tai gali iškreipti duomenis apie pasaulio miškų plotą ir būklę; ragina atitinkamus suinteresuotuosius subjektus suvienodinti terminijos vartojimą pagal formuluotę, pateiktą rezoliucijos projekto priede, ir pabrėžia šio paaiškinimo svarbą siekiant veiksmingai naudoti susijusias priemones;

83. pabrėžia, kad visų pirma reikia nepriklausomos su miškų naikinimu susijusios prekių gamybos ir prekybos stebėsenos; ragina Komisiją dėti daugiau pastangų šiais klausimais pasinaudojant programa „Europos horizontas“ ir remti nepriklausomą stebėseną šalyse gamintojose, taip pat jų keitimąsi geriausios praktikos pavyzdžiais ir įgyta patirtimi, siekiant pagerinti naudojamą metodiką ir informacijos išsamumą;

⁽³⁶⁾ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (OL L 328, 2018 12 21, p. 82).

⁽³⁷⁾ 2019 m. kovo 13 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2019/807, kuriuo dėl didelę netiesioginio žemės naudojimo keitimo riziką keliančių pradinių žaliavų, kurių auginimo teritorija reikšmingai plečiama į žemės, kurioje yra didelių anglies sandėkų, plotus, nustatymo ir nedidelę netiesioginio žemės naudojimo keitimo riziką keliančių biodegalų, skystųjų bioproduktų ir biomasės kuro sertifikavimo papildoma Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2001 (OL L 133, 2019 5 21, p. 1).

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

84. pabrėžia, kad labai svarbu tobulinti mechanizmus, kurie padėtų nustatyti vidaus rinkai pateikiamos medienos šaltinių arba kilmę;

85. pažymi, kad sudarius daugiau galimybių susipažinti su į Sąjungą importuojamų prekių muitinės duomenimis padidėtų pasaulinės vertės grandinės skaidrumas ir atskaitomybė; ragina Komisiją sukurti muitinės partnerystę Sąjungos viduje ir išplėsti muitinės duomenų reikalavimus, visų pirma, įtraukiant eksportuotoją ir gamintoją kaip privalomus muitinės duomenų elementus ir taip padidinant pasaulinių vertės grandinių skaidrumą ir atsekamumą;

86. pažymi, kad prieinami ir tikslūs duomenys, naudojami nustatant miško naikinimo ir (arba) žemės paskirties pakeitimo datą, turi būti patikimi, siekiant užtikrinti veiksmingą įgyvendinimą;

87. ragina Sąjungą ir toliau vystyti tokias mokslinių tyrimų ir stebėsenos programas kaip „Copernicus“, Europos žemės stebėjimo ir kitas stebėsenos programas, kad prižiūrėtų prekių tiekimo grandinę ir galėtų nustatyti ir iš anksto įspėti apie produktus, kurių gamyba lėmė miškų naikinimą ar aplinkos nykimą;

88. prašo Komisijos išnagrinėti galimybę intensyviau naudoti palydovinę sistemą „Copernicus“ miškų stebėsenai ir miškų gaisrų bei žalos miškams prevencijai, įskaitant gaisrų ir žalos miškams priežasčių, miškų naikinimo ir ekosistemos pertvarkymo stebėseną ir identifikavimą, sudarant daugiau prieigos galimybių kiekvienos valstybės kompetentingoms institucijoms ir suteikiant MVĮ ir startuoliams tiesioginį atvirųjų duomenų šaltinį;

89. palankiai vertina miškų observatorijos, kurioje būtų renkami duomenys ir informacija apie Europoje ir pasaulyje vykstantį miškų naikinimą, sukūrimą ir ragina, kad šioje observatorijoje būtų nustatytas miškų gynėjų apsaugos mechanizmas;

90. ragina sukurti išankstinio perspėjimo mechanizmus, kuriais valdžios institucijos, įmonės, įskaitant trečiųjų šalių sistemas, ir vartotojai būtų informuojami apie prekes, atvežtas iš vietovių, kuriose kyla ekosistemų kitimo rizika, susijusi su miškų ir savanų nykimu ir būklės blogėjimu, taip pat vietovių, kuriose buvo pažeistos žmogaus teisės, ir padėti spręsti šiuos klausimus stiprinant dialogą ir dalijantis duomenimis su atitinkamomis trečiosiomis šalimis;

91. ragina Komisiją sukurti Europos duomenų bazę, kurioje būtų kaupiami duomenys apie įgyvendinamus ir jau įgyvendintus Sąjungos ir trečiųjų šalių projektus, taip pat apie dvišalius valstybių narių ir trečiųjų šalių projektus, kad būtų galima įvertinti šių projektų poveikį pasaulio miškams; pabrėžia, koks yra svarbus vietos ir regioninės valdžios institucijų vaidmuo įgyvendinant šiuos projektus;

Miškotvarka, moksliniai tyrimai ir inovacijos

92. pabrėžia, kad reikia atsižvelgti į su miškų ūkiu susijusio sektoriaus ir kitų sektorių sąsajas, taip pat į skaitmeninio ir investicijų į mokslinius tyrimus ir inovacijas svarbą siekiant stebėti miškų naikinimą;

93. pažymi, kad miškininkystės sektorius tiesiogiai įdarbina ne mažiau kaip 500 000 žmonių ⁽³⁸⁾ Europos Sąjungoje ir 13 mln. žmonių visame pasaulyje ⁽³⁹⁾ ir kad šios darbo vietos pirmiausia yra kaimo vietovėse;

94. pažymi, kad Sąjungos lygmeniu kai kurių valstybių narių politikos priemonėse atsispindi fragmentiška ir nenuosekli miškų ir miškotvarkos politikos sistema, todėl, siekiant skatinti tvarumą, ją reikia geriau ir daugiau koordinuoti;

95. reikalauja, kad vyriausybės, įmonės, gamintojai ir pilietinė visuomenė glaudžiau bendradarbiautų siekdamas priimti politines priemones ir nustatyti bendrąsias privačiojo sektoriaus projektų rėmimo sąlygas;

96. pabrėžia esminį mokslinių tyrimų ir inovacijų vaidmenį skatinant miškotvarkos ir su mišku susijusio sektoriaus indėlį įveikiant miškų naikinimo ir klimato kaitos iššūkius;

⁽³⁸⁾ Eurostato miškininkystės duomenų bazė: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/forestry/data/database>.

⁽³⁹⁾ <http://www.fao.org/rural-employment/agricultural-sub-sectors/forestry/en>.

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

97. ragina teikti abipusę paramą nepageidaujamų reiškinių atveju atliekant tyrimus ir keičiantis informacija, kad būtų rastos prie geografinių sąlygų pritaikytos priemonės, kuriomis būtų galima apsaugoti nuo didelio masto gaisrų arba užkirsti kelią kenkėjų antplūdžiui;
98. palankiai vertina priemones, skirtas medžiais ir kitais augalais užsodintų plotų pritaikymui prie klimato kaitos; palankiai vertina tai, kad daugelyje šalių jau rekomenduojama ir bandoma didinti atsparių vietinių medžių rūšių skaičių sveikuose ir biologine įvairove pasižyminčiuose miškuose;
99. pabrėžia mokymo tvarios miškotvarkos, plantacijų ir agrarinės miškininkystės, įskaitant nenutrūkstamą augmenijos dangą, klausimais Sąjungoje ir trečiojoje šalyse svarbą; mano, kad tai yra esminis veiksnys užtikrinant biologinę įvairovę ir miškų savininkų bei agrarine miškininkyste užsiimančių ūkininkų pajamas;
100. pabrėžia švietimo ir kvalifikuotos, gerai apmokytos darbo jėgos svarbą siekiant sėkmingai praktikoje įgyvendinti tvarią miškotvarką; todėl ragina Komisiją ir valstybes nares įgyvendinti priemones ir pasinaudoti esamomis partnerystėmis siekiant palengvinti keitimąsi geriausia patirtimi toje srityje;
101. ragina stiprinti pasaulinio lygmens bendradarbiavimą, kad būtų galima geriau dalytis žiniomis ir patirtimi, susijusiomis su daugiafunkčių miškų valdymo tvarumo didinimu;
102. todėl ragina Sąjungą plėtoti tarptautinius aljansus su trečiosiomis šalimis siekiant apsaugoti miškus, vykdyti patikimą politiką, kuria būtų siekiama sustabdyti miškų naikinimą, vykdyti integruotą žemės planavimą, užtikrinti žemės naudojimo skaidrumą ir užkirsti kelią miškų pavertimui žemės ūkio paskirties žeme; tuo tikslu užtikrinti tarptautinį miškų finansavimą pagal pasaulinius miškų apsaugos susitarimus, glaudžiai bendradarbiaujant su Europos šalių vyriausybėmis ir tarptautiniais subjektais;
103. ragina kurti tvarios miškų ateities visame pasaulyje koncepcijas, kuriomis būtų suderinami ir ekonominiai, ir aplinkos apsaugos interesai, atsižvelgiant į tai, kad miškai yra svarbus daugelio šalių išteklius ir kad jos nenori savanoriškai atsisakyti šio išteklių;
104. ragina Sąjungoje laikytis labiau holistinio požiūrio, pagal kurį Sąjunga teiktų tiesioginę paramą vietos valdžios institucijoms miško įveisimo ir tvarios miškotvarkos srityse; ypač ragina stiprinti Sąjungos vaidmenį padedant vietos ir regioninėms valdžios institucijoms užtikrinti galiojančių miškų apsaugos teisės aktų vykdymą;
105. ragina teikti tvirtą finansinę paramą ir nustatyti paskatų programas priemonėms, pagal kurias būtų atkuriamas miškas nualintoje žemėje ir žemės ūkiui netinkančioje žemėje.

Finansavimas

106. ragina Komisiją patvirtinti klimato ir aplinkos pokyčiams atsparią daugiametę finansinę programą; ypač daug dėmesio skiriant išorės veiksmų fondų, kuriais gali būti prisidedama prie kovos su miškų naikinimu ir ekosistemų alinimu, taip pat tam tikrų mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros fondų, poveikiui; ragina patikrinti DFP ir visos Europos biudžetų suderinamumą su Žaliuoju kursu;
107. mano, kad ES žaliųjų viešųjų pirkimų kriterijuose, be kitų nuostatų, turi būti numatytas miškų naikinimas ir pasiūlymo dėl išsamaus patikrinimo laikymasis; persvarstant Direktyvą 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų⁽⁴⁰⁾ į sutarties skyrimo kriterijus turėtų būti įtraukti išsamaus patikrinimo reikalavimai;
108. ragina visas ES institucijas ir agentūras rodyti pavyzdį ir pakeisti savo elgesį, viešuosius pirkimus ir preliminariąsias sutartis, siekiant naudoti tik įtakos miškų naikinimui neturinčius produktus;
109. visų pirma, ragina Komisiją imtis iniciatyvos uždrausti pagal viešųjų pirkimų procedūras įsigyti importuojamus produktus, kuriems pagaminti naikinami miškai, remiantis PPO daugiašale sutartimi dėl viešųjų pirkimų (GPA) ir Direktyva 2014/24/ES;

⁽⁴⁰⁾ 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB (OL L 94, 2014 3 28, p. 65).

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

110. ragina Sąjungą teikti reikiamą paramą dabartinių saugomų vietovių ir naujų bei tinkamai atrinktų saugomų vietovių apsaugai, visų pirma šalyse, kurios yra pagrindinės medienos gamintojos;

111. ragina Sąjungą reikalauti, kad finansinė pagalba būtų teikiama šalims partnerėms su sąlyga, kad bus įdiegta funkcinė privalomų konceptualių priemonių, kuriomis prisidedama prie tvarios miškotvarkos (pvz., miškotvarkos planai), sistema; pabrėžia, kad jos yra veiksmingos tik tuo atveju, kai yra parengtos turint pakankamai žinių, ir ragina Sąjungą nustatyti ir įgyvendinti aiškias jų laikymosi taisykles;

112. ragina aiškiai įtraukti miškininkystės sektorių į kuriamą Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonę (KVTBP) ir išnaudoti visą išorės investicijų plano ir regioninių derinimo priemonių potencialą siekiant nukreipti privatųjį finansavimą tvariai miškotvarkai; ragina sugriežtinti jau galiojančius standartus ir sertifikavimo sistemas užuot kuriant naujus ir pabrėžia, kad tokie standartai ir sertifikavimo sistemos turi atitikti PPO taisykles;

113. pabrėžia, kad reikia užtikrinti veiksmingą nuo miškų priklausomų bendruomenių ir čiabuvių paprotinių žemės valdymo teisių pripažinimą ir pagarbą joms laikantis FAO neprivalomų atsakingo žemės, žuvininkystės ir miškų išteklių valdymo gairių, siekiant užtikrinti nacionalinį aprūpinimą maistu (VGGT), JT deklaracijos dėl čiabuvių tautų teisių (UNDRIP) ir TDO konvencijos Nr. 169; ragina Komisiją remti VGGT sklaidą, naudojimą ir įgyvendinimą pasaulio, regioniniu ir šalių lygmenimis, be kita ko, įgyvendinant Išorės investicijų planą;

114. ragina sustiprinti ES ir AKR bendradarbiavimą siekiant išspręsti vis didėjančią miškų nykimo ir dykumėjimo problemą AKP šalyse rengiant veiksmų planus, kuriuos vykdant būtų gerinama miškotvarka ir miškų išsaugojimas bei nustatomos stebėsenos sistemos; ragina Sąjungą užtikrinti, kad miškų naikinimas būtų įtraukiamas į politinius dialogus nacionaliniu lygmeniu, ir padeda šalims partnerėms kurti ir įgyvendinti nacionalines miškų ir tvarių tiekimo grandinių sistemas, kartu remiant veiksmingą šalių partnerių nacionaliniu lygmeniu nustatytų įpareigojančių veiksmų (NDC) įgyvendinimą pagal Paryžiaus susitarimą;

115. prašo Komisijos, remiantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 192 straipsnio 1 dalimi, pateikti pasiūlymą dėl ES teisinės sistemos, skirtos ES sukeliama pasauliniam miškų naikinimui sustabdyti ir pradėti juos atkurti, laikantis priede pateiktų rekomendacijų;

o

o o

116. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją ir pridedamas rekomendacijas Komisijai ir Tarybai.

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

REZOLIUCIJOS PRIEDAS.**REKOMENDACIJOS DĖL PRAŠOMO PATEIKTI PASIŪLYMO TURINIO****1. Tikslas**

Pasiūlymas dėl reglamento (toliau – pasiūlymas) turėtų būti pagrindas užtikrinti aukštą gamtos išteklių, pavyzdžiui, natūralių miškų, biologinės įvairovės ir natūralių ekosistemų, apsaugos lygį, taip pat prisidėti prie geresnės jų tvaraus valdymo sistemos, kad būtų išvengta alinimo ir pertvarkymo, užtikrinant, kad Sąjungos rinka ir vartojimo įpročiai nedarytų neigiamo poveikio. Pasiūlymas taip pat turėtų apimti čiabuvių ir vietos bendruomenių žmogaus teisių ir oficialių bei paprotinių teisių į žemę, teritorijas ir išteklius, kuriems poveikį daro derliaus nuėmimas, produktų gavyba ir gamyba, apsauga.

Jis turėtų suteikti skaidrumo ir tikrumo dėl:

- a) pasiūlyme nurodytų žaliavų ir jų išvestinių produktų, kuriais prekiaujama Sąjungos vidaus rinkoje,
- b) visų Sąjungos vidaus rinkoje veikiančių veiklos vykdytojų tiekimo praktikos ir finansavimo,
- c) veiklos vykdytojų, Sąjungos vidaus rinkoje surenkančių, išgaunančių, tiekiančių ir perdirbančių miškams ir ekosistemoms pavojų keliančias žaliavas (angl. FERC) arba gaminančių jų išvestinius produktus, gamybos praktikos, įskaitant vandens gavybą, taip pat jų finansuotojų praktikos.

Jis turėtų padėti įgyvendinti Sąjungos ir jos valstybių narių priimtus tarptautinius išpareigojimus aplinkos ir žmogaus teisių srityje, pavyzdžiui, Paryžiaus susitarimą, darnaus vystymosi tikslus ir žmogaus teisių srities išpareigojimus, nustatytus tarptautinėse žmogaus teisių sutartyse, ir nustatyti teisiškai privalomus tvarumo kriterijus, susijusius su žmogaus teisėmis, ir apsaugoti natūralius miškus ir natūralias ekosistemas nuo pertvarkymo ir alinimo, kaip nustatyta pasiūlyme. Pasiūlymas turėtų būti pagrįstas rizika, proporcingas ir įgyvendinamas.

2. Taikymo sritis

Pasiūlymas turėtų būti taikomas visiems veiklos vykdytojams, nepriklausomai nuo jų teisinės formos, dydžio ar jų vertės grandinių sudėtingumo, t. y. bet kuriam fiziniam ar juridiniam asmeniui (išskyrus nekomercinius vartotojus), kuris Sąjungos vidaus rinkai pirmą kartą pateikia žaliavas, kurioms taikomas šis pasiūlymas, ir jų išvestinius produktus, arba kuris teikia finansavimą šią veiklą vykdančioms ūkio subjektams. Tai turėtų būti taikoma tiek Sąjungos, tiek ne Sąjungoje įsisteigusiems veiklos vykdytojams. Ne Sąjungoje įsisteigę veiklos vykdytojai turėtų paskirti įgaliotąjį atstovą šioms užduotims atlikti (pagal Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentą (ES) Nr. 2019/1020⁽¹⁾).

Visi veiklos vykdytojai turėtų turėti teisę teisėtai pateikti Sąjungos rinkai miškams ir ekosistemoms pavojų keliančias žaliavas arba jų išvestinius produktus, laikantis šio priedo 4 skirsnio nuostatų, tik tada, kai jie gali įrodyti, kad vykdančią veiklą ir palaikant visų rūšių verslo santykius su verslo partneriais ir subjektais visoje vertės grandinėje (t. y. transporto įmonėmis, tiekėjais, prekyautojais, franšizės gavėjais, licencijos savininkais, bendromis įmonėmis, investuotojais, klientais, rangovais, verslo klientais, konsultantais, finansų, teisės ir kt. sričių patarėjais), būta nebent nereikšmingos rizikos, kad Sąjungos rinkai pateiktos prekės:

— yra kilusios iš žemės, gautos pertvarkant natūralius miškus ar kitas natūralias ekosistemas,

⁽¹⁾ 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1020 dėl rinkos priežiūros ir gaminių atitikties, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2004/42/EB ir reglamentai (EB) Nr. 765/2008 ir (ES) Nr. 305/2011 (OL L 169, 2019 6 25, p. 1).

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

- yra kilusios iš natūralių miškų ir natūralių ekosistemų, kurios yra alinamos, ir
- yra pagamintos pažeidžiant žmogaus teises ar susijusios su tokiais pažeidimais.

Finansų įstaigos, kurios žaliavų tiekimo grandinėje dalyvaujantiems veiklos vykdytojams teikia finansavimo, investavimo, draudimo ar kitas paslaugas, taip turi atlikti išsamų patikrinimą ir užtikrinti, kad tiekimo grandinei priklausančios bendrovės laikytųsi visų šiame pasiūlyme nurodytų išpareigojimų.

Veiklos vykdytojai turėtų imtis tinkamų ir skaidrių priemonių siekdami užtikrinti, kad šių standartų būtų laikomasi visoje jų tiekimo grandinėje.

Pasiūlymas turėtų apimti visas žaliavas, kurios dėl žmonių veiklos dažniausiai siejamos su miškų naikinimu, natūralių miškų alinimu, natūralių ekosistemų pertvarkymu bei alinimu. Šių žaliavų sąrašas turėtų būti parengtas remiantis nepriklausomu ekspertų vertinimu, atsižvelgiant į atsargumo principą, ir turėtų būti pateiktas šio pasiūlymo priede ir apimti bent alyvpalmių aliejų, soją, mėsą, odą, kakavą, kavą, kaučiuką ir kukurūzus, taip pat visus tarpinius ar galutinius produktus, gautus iš šių žaliavų, ir produktus, kurių sudėtyje yra šių žaliavų. Jeigu išvestinių produktų sudėtyje yra daugiau nei viena žaliava, kuriai taikomas šis pasiūlymas, turėtų būti atliekamas išsamus kiekvienos iš šių žaliavų patikrinimas. Žaliavos, kurioms taikomas Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentas (ES) Nr. 995/2010⁽²⁾ (toliau – ES medienos reglamentas), Komisijai atlikus vertinimą, pagrįstą nepriklausomu ekspertų įvertinimu, ir atsižvelgus į atsargumo principą, turėtų būti įtrauktos į pasiūlymo taikymo sritį per trejus metus nuo pasiūlymo įsigaliojimo dienos.

Komisija, remdamasi nepriklausomu ekspertų įvertinimu ir atsižvelgdama į atsargumo principą, turėtų laiku priimti deleguotuosius aktus, kuriais būtų iš dalies keičiamas žaliavų ir jų išvestinių produktų, kuriems taikomas pasiūlymas, sąrašas, jei atsiranda įrodymų arba reikšmingų požymių, kad dėl jų surinkimo, išgavimo ar gamybos daromas neigiamas poveikis natūraliems miškams, natūralioms ekosistemoms ar oficialioms ir paprotinėms čiabuvių ir vietos bendruomenių teisėms į žemę, teritorijas ir išteklius. Siekdama nustatyti kylančią riziką, Komisija turėtų veikti budriai ir aktyviai, taip pat turėtų aktyviai konsultuotis su įvairiais atitinkamą patirtį turinčiais suinteresuotaisiais subjektais, kad parengtų žaliavų sąrašą, kuriame atspindėtų žinios apie žmogaus teises ir atitinkamuose sektoriuose aplinkai kylantis pavojus.

Pasiūlymas taip pat turėtų būti taikomas visoms finansų įstaigoms, kurioms leidžiama veikti Sąjungoje ir kurios teikia finansavimo, investavimo, draudimo ar kitas paslaugas veiklos vykdytojams, kurie surenka, išgauna, gamina, perdirba arba parduoda miškams ir ekosistemoms pavojų keliančias žaliavas ir jų išvestinius produktus, siekiant užtikrinti, kad pačios finansų įstaigos ir jų tiekimo grandinės bendrovės laikytųsi išpareigojimų dėl aplinkos ir žmogaus teisių, kaip numatyta šiame pasiūlyme.

Pasiūlymas turėtų būti taikomas prekytojui, t. y. bet kuriam fiziniam arba juridiniam asmeniui, kuris, vykdydamas komercinę veiklą, veiklos vykdytojui Sąjungos vidaus rinkoje parduoda arba iš jo perka bet kurią žaliavą, kuriai taikomas pasiūlymas, arba išvestinį produktą, kuris jau buvo pateiktas Sąjungos vidaus rinkai. Sąjungos vidaus rinkoje dalyvaujantiems veiklos vykdytojams neturėtų būti leidžiama bendradarbiauti su prekytojais, išskyrus tuos atvejus, kai prekytojai gali:

- nustatyti veiklos vykdytojus arba prekytojus, kurie tiekė žaliavas, kurioms taikomas reglamentas, ir jų išvestinius produktus, ir
- kai taikoma, nustatyti prekytojus, kuriems jie tiekė žaliavas, kurioms taikomas pasiūlymas, ir jų išvestinius produktus, ir
- užtikrinti savo produktų atsekamumą, siekiant nustatyti į Europos Sąjungos vidaus rinką patekusių produktų kilmę.

3. Bendrosios prievolės

3.1. Miškų naikinimas ir natūralių ekosistemų pertvarkymas

Į pasiūlymą įtrauktos žaliavos ir jų išvestiniai produktai, kurie pateikiami Sąjungos rinkai, neturėtų būti miškų naikinimo arba natūralių ekosistemų pertvarkymo priežastis ar rezultatas.

⁽²⁾ 2010 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 995/2010, kuriuo nustatomos veiklos vykdytojų, pateikiančių rinkai medieną ir medienos produktus, pareigos (Tekstas svarbus EEE) (OL L 295, 2010 11 12, p. 23).

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

Tuo tikslu Sąjungos rinkai pateiktos miškams ir ekosistemoms pavojų keliančios žaliavos neapdorota forma arba kaip produktai, gauti iš tokių žaliavų arba kurių sudėtyje yra tokių žaliavų, neturėtų būti surenkamos, išgaunamos arba gaminamos naudojant žemę, kuri pagal praeityje, bet ne vėliau kaip 2015 m., nustatytą galutinę datą, kuri yra moksliskai įrodyta, pagrįsta, praktiškai įgyvendinama ir atitinka ES tarptautinius įsipareigojimus, turėjo natūralaus miško arba natūralios ekosistemos statusą pagal 3.3 skirsnyje „Apibrėžtys“ pateiktą apibrėžtį, tačiau vėliau dėl miško naikinimo arba pertvarkymo tą statusą prarado.

3.2. *Natūralių miškų ir natūralių ekosistemų alinimas*

Į pasiūlymą įtrauktos žaliavos ir jų išvestiniai produktai, kurie pateikiami Sąjungos rinkai, neturėtų būti natūralių miškų ar natūralių ekosistemų alinimo priežastis ar rezultatas, susijęs su žmonių veikla.

Tuo tikslu Sąjungos rinkai pateiktos miškams ir ekosistemoms pavojų keliančias žaliavos neapdorota forma arba kaip produktai, gauti iš tokių žaliavų arba kurių sudėtyje yra tokių žaliavų, neturėtų būti surenkamos, išgaunamos arba gaminamos naudojant žemę, kuri pagal nustatytą galutinę datą turėjo natūralaus miško arba natūralios ekosistemos statusą pagal 3.3 skirsnyje pateiktą apibrėžtį. Galutinė data turi būti nustatyta praeityje, bet ne vėliau kaip 2015 m., ji taip pat turi būti moksliskai įrodyta, pagrįsta, įgyvendinama praktikoje ir turi atitikti Sąjungos tarptautinius įsipareigojimus. Turėtų būti teisiškai įmanoma Sąjungos rinkai pateikti tik tokią žaliavą, kuri buvo surinkta, išgauta arba pagaminta laikantis išsaugojimo tikslų ir dėl kurios nebuvo prarastos ir neblogėjo ekosistemos funkcijos žemėje, kurioje ji buvo surinkta, išgauta arba pagaminta, arba greta jos.

3.3. *Terminų apibrėžtys*

Komisijos pasiūlyme dėl teisėkūros procedūra priimamo akto turėtų būti pateiktos apibrėžtys, kas yra „miškas“, „natūralus miškas“, turintis daug ar didžiąją dalį tam tikrai vietai būdingo miško savybių, net jei jame vykdoma žmogaus veikla, „miškų naikinimas“, „miškų alinimas“, „natūrali ekosistema“, „ekosistemų būklės blogėjimas“ ir „ekosistemų pertvarkymas“. Tos apibrėžtys turėtų būti grindžiamos objektyviais ir moksliniais argumentais ir jas pateikiant turėtų būti atsižvelgiama į atitinkamus tarptautinės teisės šaltinius ir tarptautines organizacijas, taip pat į kitas iniciatyvas, kurios pateikia tinkamas apibrėžtis, pavyzdžiui, Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizaciją, Europos aplinkos agentūrą, Atskaitomybės sistemos iniciatyvą arba Didelių anglies sankaupų metodo iniciatyvą.

Apibrėžtys turėtų būti grindžiamas šiais principais:

- jomis turėtų būti sudarytos sąlygos pasiekti aukščiausią aplinkos, visų pirma miškų ir kitų natūralių ekosistemų, apsaugos lygį ir jos turėtų atitikti Sąjungos tarptautinius ir vidaus įsipareigojimus dėl miškų, biologinės įvairovės ir klimato apsaugos;
- jomis turėtų būti remiamas Sąjungos tikslas išsaugoti natūralius miškus ir ekosistemas, įskaitant visų pirma pirmąjį ir atkurtus miškus, ir neleisti jų pakeisti miškais ir ekosistemomis, suskurtais vykdant žmogaus veiklą, pavyzdžiui, medžių plantacijomis;
- jos turėtų būti pakankamai išsamios, kad apibrėžtų kitas natūralias ekosistemas, kurios, kaip miškai, yra svarbios biologinės įvairovės išsaugojimui arba Paryžiaus susitarimuose nustatytų klimato tikslų įgyvendinimui;
- jomis turėtų būti siekiama užtikrinti, kad patvirtinus Sąjungos priemones pasaulio miškams apsaugoti, perėjimas prie kitų natūralių ekosistemų nereikštų pertvarkymo ir alinimo problemų perkėlimo joms, nes jų biologinė įvairovė, klimato ir žmogaus teisių apsauga yra tokia pat svarbi kaip ir natūralių miškų.

3.4. *Žmogaus teisių pažeidimai*

Miškams ir ekosistemoms pavojų keliančios žaliavos, pateiktos Sąjungos rinkai kaip neapdorotos žaliavos arba produktai, pagaminti iš tokių žaliavų arba kurių sudėtyje yra tokių žaliavų, neturėtų būti renkamos, išgaunamos ar gaminamos iš žemės, išgytos arba naudojamos pažeidžiant žmogaus teises, įtvirtintas nacionaliniuose teisės aktuose, ar bent jau ES pagrindinių teisių chartijoje ar tarptautiniuose susitarimuose išdėstytas teises, pavyzdžiui, čiabuvių ir vietos bendruomenių teises, įskaitant žemės naudojimo teises ir procesinę teisę duoti laisvą išankstinį ir informacija pagrįstą sutikimą arba jį atšaukti, kaip nustatyta, pvz., JT Nuolatinio forumo čiabuvių klausimais ir JT ir regioninių sutarčių įgyvendinimo stebėjimo

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

institucijų, teisę į vandenį, teisę į aplinkos apsaugą ir darnų vystymąsi, teisę ginti žmogaus teises, teisę gyventi aplinkoje be jokio persekiojimo ir priekabiavimo, darbo teises, įtvirtintas TDO pagrindinėse konvencijose, ir kitas tarptautiniu mastu pripažintas su žemės naudojimu, prieiga prie jos ar nuosavybe susijusias žmogaus teises, taip pat žmogaus teisę į sveiką aplinką, kuri apibrėžta pagal pagrindinius žmogaus teisių ir aplinkos principus ir JT specialiojo pranešėjo žmogaus teisių ir aplinkos klausimais nustatytuose standartuose bei gerosios patirties pavyzdžiuose.

Ypač daug dėmesio reikėtų skirti vaikų darbui siekiant jį panaikinti.

Visais žaliavų, kurioms taikomas šis pasiūlymas, rinkimo, išgavimo arba gamybos etapais turėtų būti gerbiamos vietos ir čiabuvių bendruomenės ir visų formų žemės naudojimo teisės, nesvarbu, ar tai viešosios, privačios, bendruomeninės, kolektyvinės, čiabuvių, moterų ar paprotinės teisės. Turėtų būti nustatytos ir gerbiamos čiabuvių ir vietos bendruomenių oficialios ir paprotinės teisės į žemes, teritorijas ir išteklius, taip pat jų gebėjimas ginti savo teises be atsakomųjų veiksmų. Šios teisės apima teisę turėti, užimti, naudoti ir administruoti šias žemes, teritorijas ir išteklius.

Žaliavos, kurioms taikomas šis pasiūlymas, neturėtų būti išsigijamos iš žemės, kurios išsigijimas ir naudojimas turi įtakos bendruomenės ir žemės naudojimo teisėms. Visų pirma, Sąjungos rinkai pateiktos žaliavos neturėtų būti renkamos, išgaunamos ar gaminamos čiabuvių ir vietos bendruomenių žemėje, ar tai būtų oficialiais nuosavybės teisės dokumentais įteisinta žemė, ar papročius atitinkančios nuosavybės teise priklausanti žemė, be jų laisvo, išankstinio ir informacija pagrįsto sutikimo.

4. Pareiga nustatyti žalią vertės grandinę, užkirsti jai kelią ir ją mažinti

4.1. Išsamaus patikrinimo pareiga

Veiklos vykdytojai turėtų imtis visų būtinų priemonių, kad visoje savo vertės grandinėje gerbtų ir užtikrintų žmogaus teisių, natūralių miškų ir natūralių ekosistemų apsaugą, kaip nurodyta pasiūlyme. Tai turėtų apimti visų rūšių įmonės verslo santykius su verslo partneriais ir subjektais visoje vertės grandinėje (pvz., tiekėjais, prekyautojais, franšizės gavėjais, licencijų gavėjais, bendrosiomis įmonėmis, investuotojais, klientais, rangovais, verslo klientais, transporto įmonėmis, konsultantais, finansiniais ir teisiniais bei kitais konsultantais) ir bet kokių kitu valstybiniu ar nevalstybiniu subjektu, tiesiogiai susijusiu su įmonės verslo veikla, produktais ar paslaugomis.

Tai atlikdami veiklos vykdytojai turėtų laikytis rizika grindžiamo požiūrio į išsamų patikrinimą, kai išsamaus patikrinimo pobūdis ir mastas atitinka neigiamo poveikio rizikos rūšį ir lygį. Didesnės rizikos sritims turėtų būti taikomas griežtesnis išsamus patikrinimas.

Turėtų būti tinkamai ir veiksmingai įtrauktos šios priemonės:

a) Visos vertės grandinės apžvalgos parengimas

Veiklos vykdytojai, gavę ir įvertinę informaciją apie tikslų (-ius) žaliavų kilmės žemės plotą (-us), turėtų nustatyti, ar visos jų tiekimo grandinės žaliavos ir produktai atitinka pasiūlyme apibrėžtus tvarumo ir žmogaus teisių kriterijus. Be aplinkosaugos kriterijų, veiklos vykdytojai, gavę informaciją, turi galėti padaryti išvadą, kad toje žemėje miškams ir ekosistemoms pavojų keliančias žaliavas gaminantys subjektai turi tokią teisę ir yra gavę laisvą, išankstinę ir informacija pagrįstą sutikimą iš teises į šiuos žemės plotus turinčių asmenų ir kad jie nepažeidžia ar anksčiau nepažeidė šiame pasiūlyme nurodytų žmogaus teisių.

Visų pirma, veiklos vykdytojų reikalaujama turėti ir pateikti informaciją apie:

- i) tikslų žaliavų surinkimo, išgavimo ar gamybos teritoriją ar teritorijas. Galvijų, jautienos ir odos atvejais veiklos vykdytojai turi galėti gauti informaciją apie įvairias ganyklas, kuriose buvo ganomi galvijai, o jei galvijai buvo auginami naudojant pašarus – informaciją apie naudotų pašarų kilmę;

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

- ii) esamą žaliavų surinkimo, išgavimo ar gamybos teritorijos ekologinę būklę;
- iii) ekologinę teritorijos būklę šiame pasiūlyme nurodytą galutinio termino dieną;
- iv) žemės teisinį statusą (nuosavybės teisę, įskaitant oficialias ir paprotines čiabuvių ir vietos gyventojų teises į žemes, teritorijas ir išteklius) ir laisvo, išankstinio ir informacija pagrįsto sutikimo įrodymą;
- v) aptariamų žaliavų tiekimo grandinės elementus, siekiant surinkti informaciją apie užkrėtimo pavojaus tikimybę, jei tai yra nežinomos kilmės produktai, arba iškirstų miškų teritorijos produktai, arba produktai iš teritorijų, kuriose vyko natūralaus miško, miško ir ekosistemos pertvarkymas ir alinimas, ir informaciją apie tai kur, kieno ir kokiomis sąlygomis žaliavos buvo surenkamos, išgaunamos ar perdirbamos, siekiant nustatyti suderinamumą su šiame pasiūlyme apibrėžtais išpareigojimais užtikrinti žmogaus teises.

Įsigaliojus pasiūlymui, kaip išdėstyta šio priedo 4.1 skirsnyje, veiklos vykdytojai turėtų turėti prieigą prie visos informacijos, susijusios su į Sąjungos vidaus rinką patenkančių produktų kilme, ir sistemingai deklaruoti šių žaliavų GPS koordinates.

- b) Tikrosios ir potencialios rizikos miškams ir ekosistemoms vertės grandinėse nustatymas ir vertinimas, remiantis pasiūlyme nustatytais kriterijais

Kai veiklos vykdytojas pradeda vykdyti naujas operacijas arba įtraukia naujus verslo partnerius, jis turėtų identifikuoti naujose tiekimo ir investicijų grandinėse dalyvaujančius subjektus ir įvertinti jų politiką ir praktiką, taip pat jų rinkimo, gamybos, išgavimo ir perdirbimo vietas. Esamų operacijų atveju turėtų būti nustatytas ir įvertintas dabartinis neigiamas poveikis ir žala, taip pat galima rizika. Rizikos analizė turėtų būti atliekama atsižvelgiant į riziką, kylančią dėl veiklos vykdytojo veiklos natūraliems miškams bei natūralioms ekosistemoms, paveiktoms čiabuvių ir vietos bendruomenėms ir asmenims, arba darančią jiems poveikį, o ne į reikšmingą riziką įmonių akcininkams. Kai veiklos vykdytojai turi daug tiekėjų, jie turėtų nustatyti bendras sritis, kuriose neigiamo poveikio rizika yra didžiausia, ir, remdamiesi šiuo rizikos vertinimu, pirmenybę teikti tiekėjams tose srityse, kuriose labiausiai reikia išsamaus patikrinimo.

Kai veiklos vykdytojai turi daug tiekėjų, jie turėtų nustatyti bendras sritis, kuriose neigiamo poveikio rizika yra didžiausia, ir, remdamiesi šiuo rizikos vertinimu, pirmenybę teikti tiekėjams tose srityse, kuriose labiausiai reikia išsamaus patikrinimo.

- c) Rizikos prevencija ir jos sumažinimas iki nereikšmingo lygio

Veiklos vykdytojai turėtų patvirtinti rizikos mažinimo procedūras, išskyrus atvejus, kai atliekant b punkte nurodytas rizikos nustatymo ir vertinimo procedūras nustatyta rizika yra nežymi, todėl veiklos vykdytojas neturi jokių priežasčių nerimauti, kad žaliavos ir produktai gali neatitikti šioje sistemoje numatytų kriterijų. Šias procedūras turėtų sudaryti atitinkamų ir proporcingų priemonių, kuriomis veiksmingai ir akivaizdžiai sumažinama visa nustatyta rizika iki nereikšmingo lygio, rinkinys, pvz., sutarčių su tiekėjais keitimas, tiekėjų rėmimas, kad jie pakeistų savo praktiką, pirkimo ir investavimo praktikos keitimas, siekiant ir atsižvelgiant į teisėtą į taikymo sritį įtrauktų žaliavų ir produktų pateikimą vidaus rinkai.

- d) Aplinkos apsaugos ir žmogaus teisių pažeidimų nutraukimas

Jei, atidžiai laikydamiesi a, b ir c punktuose nurodytų reikalavimų, veiklos vykdytojai padaro išvadą, kad veiksmis ar jų dalimis daromas arba gali būti daromas neigiamas poveikis, kurio negalima išvengti ar sušvelninti, arba prisidedama ar galimai prisidedama prie tokio neigiamo poveikio žmogaus teisėms, natūraliems miškams ir natūralioms ekosistemoms, kaip nurodyta pasiūlyme, jie turėtų nutraukti visus tokius veiksmus ar jų dalis.

- e) Stebėseną ir nuolatinį išsamaus patikrinimo sistemos ir jos įgyvendinimo veiksmingumo didinimas

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

Veiklos vykdytojai turėtų periodiškai tikrinti, ar jų išsamaus patikrinimo sistema yra tinkama siekiant užkirsti kelią žalai ir užtikrinti žaliavų bei produktų atitiktį sistemai, o jei ne, ją koreguoti arba plėtoti kitus veiksmus. Išsamaus patikrinimo sistemos vertinimas turėtų būti grindžiamas kokybiniais ir kiekybiniais rodikliais, vidaus ir išorės atsiliepimais ir aiškiais atskaitomybės procesais.

f) Trečiųjų šalių sertifikavimo schemų integravimas

Trečiųjų šalių sertifikavimo sistemos gali papildyti ir užtikrinti produktų kilmės nustatymą, rizikos vertinimą ir išsamaus patikrinimo sistemų rizikos mažinimo komponentus, jei šios sistemos yra tinkamos pagal tvarumo kriterijų, kurie skirti apsaugoti natūralius miškus ir natūralias ekosistemas nuo pertvarkymo ir alinimo, kaip nustatyta pasiūlyme, taikymo sritį ir tvirtumą, taip pat jei jomis galima stebėti tiekimo grandinę ir jos atitinka reikiamą skaidrumo, nešališkumo ir patikimumo lygį. Deleguotuoju aktu Komisija turėtų nustatyti minimalius kriterijus ir gaires veiklos vykdytojams, kad būtų galima įvertinti trečiųjų šalių sertifikavimo sistemų patikimumą ir tvirtumą. Minimaliais kriterijais visų pirma turėtų būti užtikrintas nepriklausomumas nuo pramonės, socialinių ir aplinkos apsaugos interesų įtraukimas į standartų nustatymą, nepriklausomas trečiųjų šalių auditas, viešas audito ataskaitų atskleidimas, skaidrumas visais etapais ir atvirumas. Pagal sertifikavimo schemas sertifikatas turėtų būti suteiktas tik tokiems produktams, kurie 100 proc. atitinka sertifikuotą sudėtį. Veiklos vykdytojai savo išsamaus patikrinimo sistemoms gali naudoti tik kriterijus atitinkančias sertifikavimo schemas. Trečiųjų šalių sertifikavimas neturėtų pažeisti veiklos vykdytojo atsakomybės principo.

g) Savanoriškos partnerystės susitarimų vaidmuo

Sąjunga gali derėtis dėl savanoriškos partnerystės susitarimų su miškams ir ekosistemoms pavojų keliančias žaliavas (FERC) gaminančiomis šalimis (toliau – šalys partnerės), kuriais šalims nustatomas teisiškai privalomas įpareigojimas taikyti licencijavimo schemą ir reguliuoti prekybą miškams ir ekosistemoms pavojų keliančiomis žaliavomis pagal tokias žaliavas gaminančios šalies nacionalinę teisę ir pasiūlyme nustatytus aplinkos ir žmogaus teisių kriterijus. Pagal pasiūlymo taikymo sritį miškams ir ekosistemoms pavojų keliančių žaliavų iš šalių partnerių, sudariusių savanoriškos partnerystės susitarimus dėl miškams ir ekosistemoms pavojų keliančių žaliavų (FERC), keliama rizika turėtų būti laikoma nereikšminga, kol vykdomas partnerystės susitarimas. Tokie susitarimai turėtų būti grindžiami nacionaliniais daugiašaliais suinteresuotųjų subjektų dialogais, kuriuose veiksmingai ir prasmingai dalyvautų visi suinteresuotieji subjektai, įskaitant pilietinę visuomenę, čiabuvių ir vietos bendruomenes.

4.2. Konsultavimo pareiga

Veiklos vykdytojai turėtų:

- a) tinkamai, laiku ir tiesiogiai konsultuoti paveiktus ir galimai paveiktus suinteresuotuosius subjektus;
- b) tinkamai atsižvelgti į suinteresuotųjų subjektų požiūrį apibrėžiant ir įgyvendinant išsamaus patikrinimo priemones;
- c) užtikrinti, kad atstovaujamosios profesinės sąjungos ir darbuotojų atstovai dalyvautų nustatant ir įgyvendinant išsamaus patikrinimo priemones;
- d) nustatyti išankstinio perspėjimo mechanizmą, kuriuo naudodamiesi darbuotojai ir suinteresuotosios šalys, turintys pagrįstą abejonių, galėtų informuoti veiklos vykdytoją apie žalos natūraliems miškams, natūralioms ekosistemoms ir žmogaus teisėms riziką visoje vertės grandinėje. Atlikdamas išsamų patikrinimą, veiklos vykdytojas turėtų atsižvelgti į šią informaciją;
- e) tinkamai atsižvelgti į čiabuvių ir vietos gyventojų išmintį ir vietos bendruomenių, čiabuvių, žemės ir aplinkos gynėjų išreikštą susirūpinimą.

4.3. Skaidrumo užtikrinimo ir ataskaitų teikimo pareiga

Veiklos vykdytojai turėtų kasmet viešai ir prieinamu bei tinkamu būdu pranešti kompetentingai institucijai apie savo išsamaus patikrinimo ir konsultacijų teikimo procesus, nustatytą riziką, rizikos analizės, mažinimo ir ištaisymo procedūras, jų įgyvendinimą ir rezultatus, visų pirma nekeliant neproporcingos naštos mažosioms ir vidutinėms įmonėms.

Komisija turėtų priimti deleguotuosius aktus, kuriais būtų nustatyta ataskaitų forma ir elementai. Visų pirma veiklos vykdytojai turėtų, *inter alia*, pranešti apie sistemą, kurią jie naudoja, ir apie tai, kaip jie ją taiko atitinkamoms prekėms, nustatytą riziką ir poveikį; veiksmus, kurių imtasi siekiant nutraukti ir ištaisyti esamus pažeidimų atvejus, užkirsti kelią

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

pažeidimų rizikai ir ją sumažinti, taip pat jų rezultatus, tokių veiksmų įgyvendinimo ir veiksmingumo stebėsenos priemonės ir rezultatus, išpėjimus, gautus taikant išankstinio perspėjimo mechanizmą, ir tai, kaip veiklos vykdytojas atsižvelgė į juos atlikdamas išsamų patikrinimą, taip pat visų patronuojamųjų įmonių, subrangovų ir tiekėjų, produktų ir jų kiekio bei kilmės sąrašą. Laiku nepaskelbus išsamių ataskaitų turėtų būti baudžiama ir galiausiai sustabdomas leidimo pateikti produktus Sąjungos vidaus rinkai galiojimas.

4.4. *Dokumentų teikimo pareiga*

Veiklos vykdytojai turėtų saugoti rašytinius visų išsamaus patikrinimo veiksmų ir jų rezultatų įrašus ir paprašius pateikti juos kompetentingoms institucijoms.

4.5. *Komisijos gairės*

Komisija turėtų parengti rekomendacijas ir gaires, kuriomis būtų sudarytos palankesnės sąlygos laikytis pasiūlyme nustatytų teisinių įpareigojimų, visų pirma siekiant paaiškinti išsamaus patikrinimo lūkesčius, susijusius su konkrečiomis aplinkybėmis, sektoriais arba tam tikrų tipų veiklos vykdytojais. Tai darydama Komisija turėtų remtis esamų aplinkosaugos vadybos sistemų gerąja patirtimi ir ją plėsti.

Siekdama padėti ekonominės veiklos vykdytojams vykdyti išsamaus patikrinimo įpareigojimus, Komisija turėtų paskelbti regionų, kuriuos labiausiai paveikė miškams ir ekosistemoms pavojų keliančios žaliavos, analizes.

5. *Kontrolė, stebėseną, vykdymas, sankcijos ir teisė kreiptis į teismą*

5.1. *Viešasis vykdymo užtikrinimas*

Valstybės narės, laikydamosi savo nacionalinės teisės ir praktikos, turėtų užtikrinti, kad 4 skirsnyje minėtos pareigos būtų vykdomos:

- a) nustatant proporcingas, veiksmingas ir atgrasomąsias baudas ir sankcijas už bet kurio iš paskelbtų įpareigojimų nevykdymą ir tais atvejais, kai kurio nors iš tų įpareigojimų nevykdymas sukelia pažeidimus arba žalos natūraliems miškams bei natūralioms ekosistemoms ar žmogaus teisių pažeidimo riziką, prie jų prisideda, yra su jais susijęs arba juos pasunkina. Tai turėtų būti:
 - i. veiksmingos, proporcingos ir atgrasomosios piniginės baudos, proporcingos natūraliems miškams, natūralioms ekosistemoms ar žmogaus teisėms padarytai žalai, kaip nustatyta pasiūlyme, natūralių miškų ir natūralių ekosistemų atkūrimo ir žmogaus teisių atstatymo sąnaudoms, taip pat dėl pažeidimo paveiktų bendruomenių patirtiems mokesčių nuostoliams ir ekonominei žalai;
 - ii. galutinis atitinkamų žaliavų ir išvestinių produktų, kuriems taikomas šis pasiūlymas, konfiskavimas;
 - iii. nedelsiant sustabdomas leidimo pateikti produktus Sąjungos vidaus rinkai galiojimas;
 - iv. atimama teisė dalyvauti viešųjų pirkimų procedūrose;
 - v. baudžiamosios sankcijos fiziniams asmenims ir, jei leidžiama, juridiniams asmenims už sunkiausius pažeidimus;
- b) paskiriant kompetentingas nacionalines tyrimo ir vykdymo užtikrinimo institucijas (toliau – kompetentingos institucijos). Kompetentingos institucijos turėtų stebėti, ar veiklos vykdytojai veiksmingai vykdo šiame pasiūlyme nustatytus įpareigojimus. Tuo tikslu kompetentingos institucijos pagal planą prirėkus turėtų atlikti oficialias patikras, kurios gali apimti patikras veiklos vykdytojų patalpose ir vietoje atliekamus auditus, ir turėtų galimybes priimti laikinuosius įsakymus ir, taikydamos sankcijas bei nepažeisdamos jų taikymo tvarkos, jos turėtų turėti įgaliojimus reikalauti, kad veiklos vykdytojai imtųsi taisomųjų veiksmų. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų laiku atlikti nuodugnius patikrinimus, kai turi atitinkamos informacijos, įskaitant pagrįstas trečiųjų šalių abejones, ir tvarkyti su jų veikla susijusią informaciją pagal Direktyvą 2003/4/EB dėl visuomenės galimybės susipažinti su informacija apie aplinką;

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

- c) užtikrinant, kad visuomenės nariai turėtų teisę ginčyti reikalavimų nesilaikymą teisminėse arba administracinėse institucijose, tai turėtų apimti asmenis ar grupes, kurių teisėms ir pareigoms ar interesams tiesioginį ar netiesioginį poveikį daro visiškas ar dalinis įmonės pareigų nevykdymas, įskaitant darbuotojus, klientus, vartotojus ir galutinius naudotojus, profesines sąjungas, tarptautines profesinių sąjungų federacijas, vietos bendruomenes, nacionalinę ar vietos valdžią ar institucijas, žurnalistus, NVO ir vietos pilietinės visuomenės organizacijas.

Komisija turėtų priimti deleguotuosius aktus, kuriais būtų nustatyti nacionalinėms kompetentingoms institucijoms taikomi teisiškai privalomi standartai ir gairės, siekiant užtikrinti veiksmingą ir vienodą pasiūlymo įgyvendinimą ir vykdymo užtikrinimą visoje Sąjungoje, visų pirma susijusius su:

- veiklos vykdytojų, patenkančių į pasiūlymo taikymo sritį, įtraukimu į viešąjį registrą ir viešu paskelbimu;
- nacionalinių kompetentingų institucijų atliekamų atitikties patikrų kokybės ir kiekybės standartų nustatymu;
- papildomomis rekomendacijomis, kaip atlikti atitikties patikras, pavyzdžiui, gairėmis nacionalinėms kompetentingoms institucijoms, kuriose nurodomi patikrų kriterijai, kad būtų galima geriau analizuoti ir įvertinti produktų rizikos lygį, ir pakankamu naudojamų išsamaus patikrinimo sistemų dokumentavimu;
- gairėmis dėl trečiųjų šalių susirūpinimą keliančių klausimų siekiant nustatyti Sąjungos masto kriterijus, pagal kuriuos būtų vertinama, ar klausimas yra pakankamai rimtas ir pagrįstas, kad jį būtų galima nagrinėti, ir nustatyti aiškius procesinius standartus, kuriuos taikydamos nacionalinės kompetentingos institucijos turėtų laiku, nešališkai, veiksmingai ir skaidriai atsakyti į trečiųjų šalių susirūpinimą keliančius klausimus;
- Sąjungos lygmens kriterijais, padedančiais nustatyti, kada veiklos vykdytojui turėtų būti pateiktas pranešimas apie taisomuosius veiksmus, paskirta nuobauda arba kada turėtų būti taikomos kitos nuobaudos; ir
- kompetentingų institucijų įpareigojimais viešai pranešti apie kontrolės ir vykdymo užtikrinimo veiklą, nustatytus pažeidimus ir atsakomuosius veiksmus į svarbius susirūpinimą keliančius klausimus.

5.2. Civilinė atsakomybė ir galimybė pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis**a) Civilinė atsakomybė**

Veiklos vykdytojai turėtų:

- i) būti solidariai atsakingi už kontroliuojamų ar ekonomiškai priklausomų subjektų padarytą, padidintą arba su jais susijusią žalą, patirtą dėl pasiūlyme nurodytų žmogaus teisių pažeidimų, arba žalą natūraliems miškams ir natūralioms ekosistemoms;
- ii) būti atsakingi už žalą, atsiradusią dėl žmogaus teisių ar natūralių miškų bei natūralių ekosistemų pažeidimų, nurodytų pasiūlyme ir tiesiogiai susijusių su jų produktais, paslaugomis ar veikla palaikant verslo santykius, išskyrus atvejus, kai jie gali įrodyti, kad elgėsi deramai bei rūpestingai ir atsižvelgdami į aplinkybes ėmėsi visų pagrįstų priemonių, kurios galėjo užkirsti kelią žalai. Todėl veiklos vykdytojai gali būti atleisti nuo atsakomybės, jei gali įrodyti, kad jie ėmėsi visų reikiamų priemonių, kad nustatytų žalą ir jos išvengtų.

b) Įrodymų atskleidimas

Jeigu ieškovas pateikė pagrįstai turimus faktus ir įrodymus, kurių pakanka jo ieškiniui pagrįsti, atsakovui turėtų tekti prievolė įrodyti:

- i) savo santykių su subjektais, susijusiais su žala, pobūdį;

2020 m. spalio 22 d., ketvirtadienis

ii) ar jis veikė deramai bei rūpestingai ir ėmėsi visų pagrįstų priemonių, kad išvengtų žalos.

c) Galimybės naudotis teisių gynimo priemonėmis

Šalys, kurių teisės yra pažeistos, turėtų turėti galimybę naudotis prieinamomis ir veiksmingomis apskundimo teismine tvarka priemonėmis, kad galėtų kreiptis į teismą dėl žalos atlyginimo iš veiklos vykdytojų, kurie sukelia, padidina neigiamą poveikį jų teisėms arba yra su juo susiję. Nevalstybiniai skundų teikimo mechanizmai turėtų papildyti teisinius žalos atlyginimo mechanizmus siekiant pagerinti atskaitomybę ir galimybes kreiptis į teismą.

6. *Baigiamosios nuostatos*

6.1. *Esamo apsaugos lygio išsaugojimas*

Pasiūlymo įgyvendinimas jokių būdu neturėtų būti pagrindas pateisinti bendro žmogaus teisių, tiek oficialių, tiek paprotinių čiabuvių ir vietos bendruomenių teisių į žemę, teritorijas ir išteklius, ar aplinkos apsaugos lygio mažinimą. Visų pirma jis neturėtų daryti poveikio kitoms esamoms subrangos ar tiekimo grandinės atsakomybės sistemoms.

6.2. *Palankesnės nuostatos*

Valstybės narės gali nustatyti arba toliau taikyti nuostatas, kuriomis viršijamos pasiūlyme išdėstytos nuostatos, susijusios su žmogaus teisių apsauga ir aplinkos apsaugos standartais visoje miškams ir ekosistemoms pavojų keliančių žaliavų tiekimo grandinėje.
